

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand • december 2019 • jaar 23 • #09

FR • DE • EN

traductions
Übersetzungen
translations

Herbestemming
Onze-Lieve-Vrouwkerk

Boost voor Ruisbroek

Het grote tekort
Er zijn veel te weinig
sociale woningen

Jacques Borlée
'Ik houd de rol van
vader en coach
gescheiden'

Geert Noels
en Nigel Williams
'Er staan te veel
mensen buitenspel'

+ AGENDA

Laurence Roothoof
en Arsenaal

'Groot en pathetisch,
maar ook kwetsbaar'

Virginie Bauveroy uit Alseberg werd vorige maand door Paul Hermans aangeduid om **deketing** voort te zetten. Zij is teamleider voor buurtopbouwwerk van Groep Intro.

Angst wegwerken

21 Eikels om op te eten

Opgegroeid in Zuuu, daarna naar Gooik, studies interieurvormgeving in Gent, nu Halle en vanaf volgend jaar Alseberg. Virginie Bauveroy (33) kent de Rand goed. Ze is teamleider bij Groep Intro in Buizingen, waar ze buurtwerkers van over de hele Rand aanstuurt: van Halle, Ruisbroek, Grimbergen over Vilvoorde tot Zaventem. Het is niet meteen de job waarvoor ze heeft gestudeerd, maar ze doet het met veel passie.

Bauveroy: 'Het is een werk van lange adem en niet altijd makkelijk, maar het geeft veel voldoening als je ziet wat we allemaal bereiken. Neem nu Ruisbroek. Het krijgt soms het etiket van het 'vuile verstedelijkte broertje' van Sint-Pieters-Leeuw. Zoals elders in de Rand is er veel inwijking, maar hier is die grens met Brussel toch groot. Dan zoeken wij naar gemeenschappelijke grond. Waarom kunnen we mensen samenbrengen? Naast een jeugdwerking hebben we hier een werkgroep met volwassenen opgericht. Al snel werden er initiatieven genomen, zoals een Halloweenocht of een paaseierenraap.

Ruisbroek vlagt

Het grootste succes boekten we met 'Ruisbroek vlagt'. Voetbal is universeel en we vroegen de mensen om hun huizen te bevlagen tijdens het laatste WK voetbal. De mooiste straat won een drink van het buurthuis. We zagen honderden vlaggen van alle nationaliteiten opduiken. Het bracht mensen samen.' In Strombeek ging Bauveroy met hangjongeren aan de slag. In samenwerking met de gemeente en politie maakten ze de kortfilm STRMBK die nu via scholen in heel Vlaanderen wordt vertoond. 'Ik maakte die hangjongeren - waarvan sommigen met een serieuze rugzak - duidelijk dat ik alleen met hun goede zijde wil werken. Zo kon ik vertrouwen winnen en samen die film maken.'

Ontmoetingsplekken

'In Zaventem werkten we een project rond opvoedingsondersteuning uit. Daar brachten we kwetsbare moeders samen rond opvoedingsvragen. Ze vroegen zich bijvoorbeeld af waarom hun kind werd geweigerd op school. De reden? Omdat het kind niet zindelijk was. De school geeft dat probleem aan, maar de moeders snappen dat soms niet. In het buurthuis in Halle deden we samen aan huiswerkbegeleiding. Ook rond taal werken we. Wie de taal kent, vergroot zijn kansen op de werkvloer. We geven ook taalcoaching op de werkvloer.'

Dat de Rand verandert, ervaart Bauveroy van dichtbij. 'Brussel deint uit. Het is belangrijk dat mensen mekaar leren kennen. De angst voor elkaar moeten we wegwerken. Wij kunnen ontmoetingen stimuleren, maar om er een succes van te maken, moet het ook van de mensen zelf komen. Natuurlijk heb je een plaats nodig waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Daarom pleiten wij voor open ruimte en ontmoetingsplekken.'

Zen-moment

'Het verkeer in de Rand is een enorm probleem. Dat moet anders. Ik ga nu bewust dicht bij mijn werk wonen en ik probeer me zoveel mogelijk met de fiets te verplaatsen. Ik ga mij overigens een elektrische fiets aanschaffen. Je kan natuurlijk niemand verplichten, maar met de fiets naar het werk of de winkel gaan, is mijn zen-moment. Als hobby rij ik met een groep vrienden regelmatig met de mountainbike. In bergaf zijn de mannen sterker, bergop haal ik hen in. Het leuke is dat het altijd mountainbikeseizoen is. Ik geniet er echt van. Ik heradem. Letterlijk. Natuur is superbelangrijk. Je hersenen schakelen na tien minuten een versnelling lager wanneer je in de natuur vertoeft. De connectie met de natuur brengt mij tot rust.'

TEKST Joris Herpol • FOTO Filip Claessens

VERDELING Randkrant december wordt bus-aan-bus verdeeld in Meise, Merchtem, Asse, Wemmel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw, Drogenbos, Linkebeek, Beersel en Sint-Genesius-Rode.

12 Eerherstel voor een outcast

Een muur zou hij beschadigen, een boom wurgen. Natuurwaarde nul. De alom gekende klimop heeft geen goede naam en faam. Tijd om dit verhaal bij te stellen, want het gaat wel degelijk om een ecologische topsoort.

04 Er zijn veel te weinig sociale woningen

De gemeenten in de Vlaamse Rand moeten tegen 2025 nog 1.502 sociale huurwoningen bijbouwen om het minimum aantal sociale woningen te halen dat de Vlaamse overheid de gemeenten oplegt.

AGENDA

DECEMBER
+ JANUARI

06 VANASSETOTZAVENTEM

09 INTERVIEW

12 OPVERKENNING

13 MIJNGEDACHT

14 LEVENSKUNST

19 MIDDENIN

21 GOEDGEKRUID

24 BOUWWERK

32 GEMENGDEGEVOELENS

EN OOK

17 **De mens en zijn dier**
Een passie voor pissebedden

18 **Smart City**
Vilvoorde als pionier

22 **Berlin**
De waarde van waarheid

UIT IN DE RAND

25 Brihang met de pet

Alweer een Belgische rapper die voor volle zalen speelt. Brihang is de verbindende schakel tussen West-Vlaamse succesverhalen als Het Zesde Metaal, 't Hof van Commerce en de heden-daagse Brusselse rapgeschiedenis van Zwangere Guy en Stikstof.

Er zijn **veel te weinig** sociale woningen

De gemeenten in de Vlaamse Rand moeten tegen 2025 nog 1.502 sociale huurwoningen bijbouwen om hun 'Sociaal Bindend Objectief' (BSO) te halen. Dat is het minimum aantal sociale woningen dat de Vlaamse overheid de gemeenten oplegt. **TEKST** Bart Claes • **FOTO** Filip Claessens

Hoeilaart, Tervuren, Vilvoorde en Wezembeek-Oppem zijn de enige gemeenten in de Vlaamse Rand die volgens het Agentschap Wonen Vlaanderen tegen 2025 genoeg sociale woningen zullen hebben. De overige gemeenten schieten schromelijk tekort. Een aantal zijn aan een noodzakelijke inhaalbeweging begonnen, maar toch lijkt het een schier onmogelijke opdracht om het gevraagde aantal binnen vijf jaar te halen. Het gevolg daarvan zijn ellenlange wachtlijsten. In 2018 keken 20.107 gezinnen uit naar een sociale huurwoning in Vlaams-Brabant. Specifieke cijfers voor de gemeenten in de Rand zijn niet beschikbaar, maar in een dure regio als de Vlaamse Rand is de

vraag naar betaalbare woningen groot.

De gemeentebesturen krijgen in hun zoektocht naar mogelijke bouwprojecten hulp van sociale huisvestingsmaatschappijen als Elk Zijn Huis, Providentia en Woonpunt Zennevallei. Die kunnen daarvoor rekenen op de financiële steun van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen.

Dure grond, kleine projecten

Waarom verloopt de zoektocht zo moeizaam? 'In de Vlaamse Rand raken we moeilijk aan nieuwe gronden voor sociale woningbouw', vertelt Roel Moens, directeur van Elk Zijn Huis. 'Sociale huisvestingsmaatschappijen kunnen niet opboksen tegen projectontwikkelaars. Zeker in de Oostrand, waar

hele dure projecten worden gebouwd en de beschikbare grond kostbaar is.' Bovendien is de periode van de grote woonblokken voorbij. De nieuwe kijk op ruimtelijke ordening draait om verdichting en inbreiding. Dus kleinere, maar relatief duurder projecten. 'Ik ben zeker voorstander van inbreiding en kleine woonprojecten', zegt Moens. 'Dat zorgt voor een sociale mix en minder overlast. Maar het is wel makkelijker en goedkoper om een woonblok van veertig woningen te bouwen in plaats van zes woningen op maat in te passen in een bestaande woonwijk.'

'Onze sociale huisvestingsmaatschappij kan 55.000 euro per appartement en 60.000 euro per woning aan de kostprijs van de grond besteden. Als we een perceel kopen van een half miljoen euro moeten we daar dus zes tot acht wooneenheden op krijgen, maar de ruimtelijke richtlijnen maken dat niet altijd mogelijk. We mogen vaak niet hoger bouwen dan twee lagen bijvoorbeeld. Een problematiek die typerend is voor Vlaams-Brabant.'

Hardleerse gemeenten

Gemeentebesturen maken van het bouwen van sociale woningen bovendien niet altijd prioriteit in hun beleid of vrezen ermee de armoede van de grootstad binnen te halen of meer specifiek: faciliteitengemeente staan soms niet te trappelen om samen te werken met de Vlaamse overheidsdienst VMSW. Maar ook hardleerse gemeenten moeten sociale woningen bouwen. De Vlaamse regering selecteerde zestien gemeenten in Vlaanderen die in haar ogen te weinig moeite doen om het Bindend Sociaal Objectief te halen. In de Vlaamse Rand gaat het om twee faciliteitengemeenten: Sint-Genesius-Rode en Kraainem.

'De gemeenten kennen hun BSO voor 2025 al sinds 2009. De Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen kijkt elke twee jaar na of elke Vlaamse gemeente haar groeipad volgt', legt directeur communicatie Lieselot Laureyns van de VMSW uit. 'Na de voortgangstoets in 2016 werden zestien gemeenten die te weinig inspanningen leverden om het BSO te halen verplicht een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met een sociale woonorganisatie. Kraainem heeft dat gedaan met Elk Zijn Huis, Sint-Genesius-Rode met Woonpunt Zennevallei.' En dat levert op, meent Johan Forton (Kraainem-Unie), schepen in Kraainem. 'De samenwerking verloopt prima', vertelt hij. 'Samen met Elk Zijn Huis hebben we het project 'Kruisveld' op stapel staan aan

de Denayerstraat, goed voor een dertigtal extra sociale woningen. Er komen nog woningen bij, verspreid over de gemeente. maar het is nog te vroeg om daarover iets te zeggen.' Directeur Roel Moens van Elk zijn Huis bevestigt ons het project aan de Denayerstraat.

Minder argwaan

Maar waarom schiet de gemeente nu pas in actie. 'Goh, om diverse redenen', zegt de schepen. 'De angst om de armoede van Brussel binnen te halen, is het zeker niet.' Ook niet in Sint-Genesius-Rode, meent de Vlaamse schepen Anne Sobrie (Engagement 1640). 'Er was wel een communautaire angst', meent ze. 'Het Franstalige gemeentebestuur wilde niet samenwerken met de Vlaamse overheid, dus ook niet met de Sociale Maatschappij voor Sociale Woningen. Met de vorige en huidige coalitie is die argwaan verminderd. Burgemeester Pierre Rolin is opener dan zijn voorgangers en wil werk maken van een sociaal woonbeleid.' Dat vertaalt zich in heel wat projecten in Sint-Genesius-Rode. Zo komen er onder meer een dertigtal sociale appartementen op de site van de voormalige papierfabriek Nova Rode, ruimt het oude rusthuis vanaf 2022 plaats voor een woonproject, komen er projecten aan de Kerkstraat, Dorpsstraat en de Boomgaardweg.

Inhaalbeweging

Ook andere gemeenten maken een inhaalbeweging. Volgens de cijfers van het Agentschap Wonen Vlaanderen (zie tabel) spannen Grimbergen,

Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw en Overijse de kroon. Zo heeft Overijse in 2025 een tekort van 145 sociale huurwoningen. 'Die cijfers houden blijkbaar geen rekening met de projecten die op stapel staan', reageert schepen Sven Willekens (Open VLD). 'In Maleizen gaat het om 40 extra woningen, in het project Groot Huys in hartje Overijse zijn dat 30 woningen. En Project Beiershof levert ook 116 woningen op. Zo komen we zeker in de buurt van het Bindend Sociaal Objectief.' De drie projecten komen er in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij Elk zijn Huis.

Daarnaast organiseert Overijse een driemaandelijks woonoverleg met partners als Providentia, Elk zijn Huis, Haviland en Vlabinvest om de noden op de woonmarkt beter op te volgen. Er is een woonloket en drie woonconsulenten staan klaar om de inwoners te helpen met al hun woonvragen. 'Goed wonen is uiteraard belangrijk', zegt Willekens. 'Daarom doe ik niet mee aan de ratrace om grote woonblokken te bouwen om toch maar dat BSO te halen. Als je duurzaam bouwt, met kleine volumes in een sociale mix, dan werk je aan de leefbaarheid. Zo vermijd je later sociale problemen.'

Initiatiefrecht

Goede voornemens allemaal, maar de Vlaamse regering wil toch een stok achter de deur en schreef in het nieuwe Vlaamse regeerakkoord een opvallende passage. In de zestien hardleerse gemeenten die volgens Vlaanderen te weinig

moeite doen, krijgt de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen voortaan het initiatiefrecht om zo nodig zelf bouwdoossiers op te starten. De rol van de VMSW was tot nu toe beperkt tot bemiddelen tussen de huisvestingsmaatschappijen en de hardleerse lokale besturen. Hoe dat initiatiefrecht concreet wordt ingevuld, is nog niet duidelijk. 'Een initiatiefrecht is een vrij vaag begrip', zegt directeur communicatie Lieselot Laureyns van VMSW. 'Betekent dit dat we zelf projecten kunnen opzetten? Misschien, maar ik ga ervan uit dat we de gemeentebesturen altijd zullen betrekken. Zij zijn de regisseur van het lokale woonbeleid en moeten uiteindelijk ook de bouwvergunning afleveren. We wachten dus op de beleidsnota en de concrete invulling van dat initiatiefrecht.'

Aantal sociale huurwoningen in de Vlaamse Rand

	Aantal op 12/2018	Totaal te halen in 2025	Tekort
Asse	518	596	78
Beersel	486	513	27
Dilbeek	766	938	172
Drogenbos	139	146	7
Grimbergen	426	681	255
Hoeilaart	245	245	0
Kraainem	132	225	93
Linkebeek	3	50	47
Machelen	284	352	68
Meise	266	367	101
Merchtem	114	238	124
Overijse	188	333	145
Sint-Genesius-Rode	121	241	120
Sint-Pieters-Leeuw	961	1.109	148
Tervuren	564	515	0
Vilvoorde	1.704	1.704	0
Wemmel	69	177	108
Wezembeek-Oppem	429	373	0
Zaventem	564	678	114
Totaal	7.979	9.481	1.502

(Bron: Agentschap Wonen Vlaanderen)

DE Es gibt viel zu wenige Sozialwohnungen

Die Gemeinden im Vlaamse Rand müssen bis 2025 noch 1.502 soziale Mietwohnungen hinzu bauen, um die Mindestanzahl Sozialwohnungen zu erreichen, die von der flämischen Regierung vorgegeben werden. Hoeilaart, Tervuren, Vilvoorde und Wezembeek-Oppem sind die einzigen Gemeinden im Vlaamse Rand, die der Agentschap Wonen Vlaanderen zufolge bis 2025 genügend Sozialwohnungen haben werden. Die übrigen Gemeinden liegen arg im Rückstand. Einige darunter

haben eine erforderliche Aufholbewegung in Angriff genommen, dennoch scheint es ein schier unmöglicher Auftrag zu sein, die geforderte Anzahl innerhalb von fünf Jahren zu erreichen. Die Folge davon sind ellenlange Wartelisten. In Jahre 2018 waren 20.107 Familien auf der Suche nach einer sozialen Mietwohnung in Flämisch-Brabant. Teure Grundstücke, kleine Projekte, unbelehrbare Gemeinden und Argwohn sind die Gründe, aus denen es so mühsam verläuft.

Fietshelden testen fietsverkeer uit

VLAAMSE RAND De Werkvennootschap van de Vlaamse overheid, die de komende jaren instaat voor de herinrichting van de Ring rond Brussel, wil meer mensen overtuigen om de fiets te nemen van en naar het werk. 'Daarvoor hebben we het project *Fietshelden* uitgewerkt', vertelt Marijn Struyf, woordvoerder van De Werkvennootschap. 'Dit najaar vond de derde editie plaats. We gingen op zoek naar mensen die hun woon-werktraject met de elektrische fiets wilden afleggen. Wij zorgden voor de fietsen, zij deelden hun ervaringen op de sociale media.' Een van de negen fietshelden was Maxime Blanchaert uit Kraainem. Hij fietste anderhalve maand naar het werk in Heverlee. 'Het was een toffe ervaring', zegt hij. 'Conclusie is dat het toch niet zo vaak regent in september en oktober. De fietstochten gaven me tijd om het werk achter mij te laten en te kunnen genieten van de omgeving. Het vergt wel een beetje organisatie thuis en op het werk, maar dat heb ik ervoor over. Ik heb me intussen een speedpedelec aangeschaft om nog sneller in Heverlee te zijn.' Ook voor fietsheldin Laure uit Asse smaakt het naar meer. 'Geen stress om de trein te halen, meer beweging en elke dag dat momentje voor mezelf zonder gsm. Ik doe er jammer genoeg wel langer over dan met de trein. Ik heb in elk geval geleerd dat de fiets op veel dagen een perfect alternatief kan zijn. Wat me eerst onoverkomelijk leek - fietsen van thuis naar Brussel-Zuid - is nu heel normaal.' - TD

Vergeeten vleugels

STEENOKKERZEEL/HUMBEEK Bruno Gielis (1961) uit Perk is de auteur van *Vergeeten Vleugels*. In dit boek brengt hij het relaas van twee vliegeniers die in 1942 tijdens de Tweede Wereldoorlog met hun vliegtuig zijn gecrasht in Perk, een deelgemeente van Steenokkerzeel. Zijn grootvader had hem als eerste gesignaleerd dat er vliegeniers waren omgekomen. Tien jaar geleden startte Gielis met een uitgebreid onderzoek en kwam hij op het spoor van de Canadese vliegeniers O'Brien en Robinson. Beide mannen rusten op de Canadese begraafplaats in Adegem. Aan de hand van luchtfoto's uit 1942 kon hij de exacte locatie van de crash en de identiteit van het Wellington vliegtuig bepalen. Hij achterhaalde dat de twee vliegeniers van de Wellington omkwamen. Drie andere bemanningsleden werden krijgsgevangen gemaakt. Boordschutter De Mone, die met zijn parachute verderop landde, kon ontkomen en met de steun van het verzet naar het Verenigd Koninkrijk terugkeren. De ontsnappingsroute van De Mone werd uitgebreid gedocumenteerd door Stany Moortgat uit Humbeek in het boek *De weg naar de vrijheid*. Moortgat heeft zijn archief ter beschikking gesteld van Gielis en hem bij de aanpak van zijn publicatie geadviseerd. Gielis heeft verschillende onderzoekscentra en experts van de luchtoorlog geraadpleegd. Sommige Britse en Canadese bemanningsleden schreven na de oorlog hun levensverhaal neer. Dankzij de vlotte samenwerking met de betrokken families kon Gielis ook die informatie in zijn boek verwerken. Bij de recente voorstelling van *Vergeeten Vleugels* in de bibliotheek van Steenokkerzeel waren familieleden van de gesneuvelde piloot Robinson aanwezig. Het boek is uitgegeven bij Mechelse uitgeverij Elena. - GH

Cuisine Mundial

WEZEMBEEK-OPPEM Cuisine Mundial in Wezembeek-Oppem viert zijn vijfde verjaardag. 'Het concept is eenvoudig', legt Anne Decuypere uit, centrumverantwoordelijke van GC de Kam, waar Cuisine Mundial zijn thuis heeft. 'De voorbije jaren vroegen we aan een aantal mensen met een internationale achtergrond om een gerecht uit hun thuisland te koken. De bezoekers mogen aan elk standje proeven. Zo leren ze de eetcultuur uit andere landen kennen en krijgen de anderstalige koks meteen ook de kans om hun Nederlands te oefenen. De recepten schrijven we uit in duidelijke taal met foto's.' Om de vijfde verjaardag enige luister bij te zetten, verschijnt het kookboek *Cuisine Mundial. De wereldkeuken in het Nederlands* met daarin alle recepten netjes gebundeld. 'In totaal hebben we 36 recepten uit twintig verschillende landen bij elkaar gebracht', vertelt Decuypere. De digitale versie van het kookboek vind je op de website van gemeenschapscentrum de Kam: www.dekam.be. Een gedrukte versie kan je aanvragen aan het onthaal van de zeven gemeenschapscentra van vzw 'de Rand'. - TD

Nieuw volk in de commissie

VLAAMSE RAND Een nieuwe legislatuur, een nieuwe Vlaamse regering en dus ook een nieuwe Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand in het Vlaams parlement. Vijftien parlementsleden zullen onder het voorzitterschap van Brusselaar Els Ampe (Open VLD) het werk van minister voor de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA) controleren. De voornaamste nieuwigheid op beleidsvlak is dat de minister voortaan over een Vlaams Randfonds met 20 miljoen euro beschikt. 'Met het fonds wil ik bijvoorbeeld extra zorgvoorzieningen creëren of scholen in de Rand bijkomende ondersteuning bieden', zegt minister Weyts. 'Voor onze fractie is het essentieel om het Nederlandstalige karakter van de regio te vrijwaren en te versterken. Door ervoor te zorgen dat de taalwetgeving gerespecteerd wordt en extra middelen te investeren via het Vlaams Randfonds, vult commissielid Inez De Coninck (N-VA) aan. 'De Rand moet ook groener worden.'

Ook coalitiepartner CD&V ziet heil in het nieuwe fonds. 'De extra middelen willen we prioritair inzetten voor onze kinderen en ouderen, door meer plaatsen te creëren in het onderwijs en betaalbare woonzorgcentra', zegt commissielid Peter Van Rompuy (CD&V). 'Daarnaast moet de schop nu ook echt in de grond voor de mobiliteitswerken in de regio, zowel aan de Ring als de A8 in Halle.' Oppositiepartij SPA is minder enthousiast over het Vlaams Randfonds. 'Het is niet de juiste oplossing. De extra middelen zijn uiteraard welkom, maar blijven te beperkt en vooral, het zijn niet alleen de 19 gemeenten die officieel behoren tot de Rand die kampen met de grootstedelijke uitdagingen. We blijven daarom een pleidooi houden voor de erkenning van de regio Halle-Vilvoorde als centrumregio', aldus commissielid Katia Segers (SPA). Groen pleit voor minder files en gezonde lucht. 'Vandaag is de Vlaamse Rand de filekampioen van Vlaanderen met de meest ongezonde lucht. Groen wil gezonde lucht en minder files. Voor ons moet de Rand groen, gezond en leefbaar zijn', zegt commissielid An Moerenhout van Groen.

Vlaams Belang wil minister Weyts vooral werk zien maken van maatregelen ten voordele van de Nederlandstaligen in de regio. 'De middelen van Vlabinvest moeten fors naar omhoog', vindt commissielid Klaas Sloomans (Vlaams Belang). 'Alleen zo kom je tot een kordaat en betaalbaar woonbeleid dat is gericht op het aanbieden van woongelegenheden voor onze mensen. Ook wat betreft sociale woningen en het Nederlandstalig onderwijs moeten Nederlandstaligen voorrang krijgen.' Open VLD wil dan weer vooral de focus leggen op mobiliteit in de Rand. 'Prioritair voor ons zijn investeringen in een betere treininfrastructuur en meer fietswegen', zegt commissielid Gwenny De Vroe (Open VLD). 'We kiezen resoluut voor een vlottere *pendelmix* met betaalbare parkings en voldoende aansluitingen met bus en trein. We pleiten voor een goede samenwerking met het Brussels Gewest. Dat moet zorgen voor optimale oplossingen.' -TD

Stapje dicht bij fietssnelweg

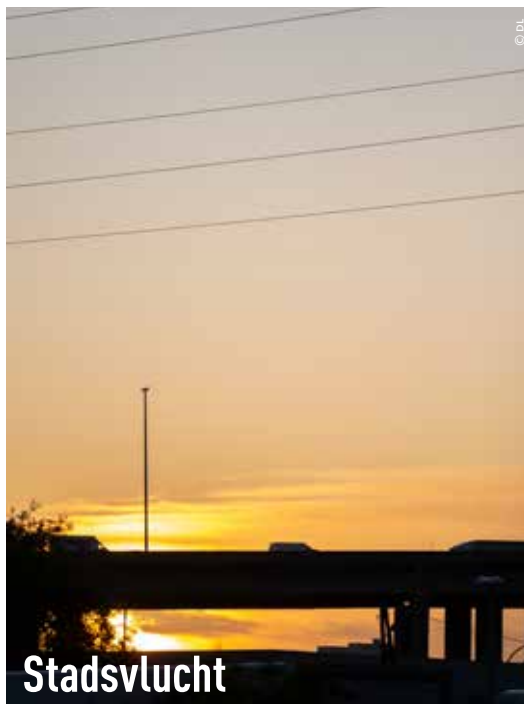
DILBEEK De provincie is klaar met het ontwerp van de F2-fietssnelweg in Dilbeek. Vanaf 2021 wordt gestart met de aanleg van het traject van 5,5 km. 'Dat maakt deel uit van de toekomstige fietssnelweg Gent-Brussel die 55 km lang zal zijn', legt gedeputeerde Tom Dehaene (CD&V) uit. 'Het ontworpen traject begint aan het station van Sint-Martens-Bodegem en sluit aan op de fietswiel F212 in Jette. Het loopt langs de spoorlijn 50.' De fietssnelweg loopt langs een aantal woonkernen en moet potentiële fietsers een volwaardig alternatief bieden voor de auto. 'Op plaatsen waar de fietssnelweg het autoverkeer kruist, krijgen fietsers voorrang', zegt Marijn Struyf van de Werkvennootschap van de Vlaamse overheid. 'We werken het dossier nu technisch verder uit en zorgen voor de nodige vergunningen. Bedoeling is dat we in 2021 met de aanleg van dit deel van de F2 kunnen starten.' De gemeente Dilbeek belooft maatregelen te nemen om inwoners aan te zetten om de fietssnelweg te gebruiken. Er wordt onder meer gedacht aan fietsdelen en een combipunt aan het station waar je je fiets veilig kunt achterlaten. -TD

Het Agentschap Wegen en Verkeer vervangt op het verkeersknooppunt in **Sint-Stevens-Woluwe** 340 verlichtingspunten door LED-verlichting. • **Vilvoorde** plaatst vier nieuwe bewakingscamera's aan de fietsstallingen van het station. Kostprijs: 100.000 euro. • Eneco wil op korte termijn elektriciteit afnemen van de gascentrale in **Vilvoorde**. • De provincie Vlaams-Brabant en het OCMW renoveren in **Ruisbroek** acht woningen voor mensen uit kansengroepen. Kostprijs: 300.000 euro. • 22 van de 640 bankkantoren van ING moeten de deuren sluiten. In onze regio sluit het kantoor in **Strombeek-Bever**. • **Beersel** verkoopt zijn openbare verlichting aan Fluvius voor 1,7 miljoen euro en zou zo tegen 2030 alle openbare verlichting kunnen omvormen naar energiezuinige LED-verlichting. • Bagage-afhandelaar Swissport investeert in een nieuw farmaceutisch centrum op **Brucargo**. Het gaat om een loods van 25.000m², een kantoorgebouw van vier verdiepingen en een kade voor vijftig vrachtwagens. Kostprijs: 11 miljoen euro. • Brussels Airlines in **Zaventem** zal de komende jaren krimpen tot een kleinere luchtvaartmaatschappij. Doel is om tegen 2022 opnieuw winstgevend te zijn. • Boswachters betrapten steeds meer wildplukkers in het Zoniënwoud, de Plantentuin in **Meise** en het domein Groenenberg in **Vlezenbeek**. Wie paddenstoelen of kastanjes voor een commercieel doel plukt, riskeert een boete. • In **Zaventem** is de symbolische eerste steen gelegd van het nieuwe politiecommissariaat. Kostprijs: 14,5 miljoen euro. Het commissariaat wordt midden 2021 in gebruik genomen. • De Raad van State vernietigde de milieuv vergunning voor de uitbreiding van het waterzuiverings-

station in **Lot**. De werken zijn stilgelegd.

- Sophie Wilmès uit **Sint-Genesius-Rode** is de nieuwe premier van de federale regering in lopende zaken. Daarmee is ze de eerste vrouwelijke premier van ons land.
- **Vilvoorde** is vragende partij om windturbines te bouwen op zijn grondgebied.
- De inwoners van Vlaams-Brabant hebben de hoogste levensverwachting, zo blijkt uit een studie van de VUB en de UCL. In onze regio hebben de mensen in **Wemmel**, **Sint-Genesius-Rode**, **Hoeilaart** en **Kraainem** de hoogste levensverwachting met meer dan 84 jaar. Vrouwen leven gemiddeld vijf jaar langer dan mannen.
- In **Vilvoorde** zoekt de eigenaar een nieuwe bestemming voor het crematorium aan de Havendoklaan dat sinds 2015 leegstaat.
- In **Asse** moet een gigantisch waterreservoir van 17 miljoen liter drinkwater aan de Gentsesteeweg in de toekomst pieken in het waterverbruik opvangen. Watermaatschappij Farys wil er volgend jaar nog een tweede waterreservoir bouwen. Kostprijs: 13,5 miljoen euro.
- **Drogenbos** wil een buurtpark aanleggen in de Boomgaardwijk om zo een groene buffer te houden aan de grens met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- De politieke zone **Asse**, **Merchtem**, **Opwijk**, **Wemmel** (AMOW) voert een verbod in op het inhaleren van lachgas.
- In **Relegem** komen er tegen de lente van 2021 24 nieuwe kmo-units op een bedrijventerrein aan de Poverstraat.
- Het doortrekkersterrein van woonwagenbewoners tegenover het provinciedomein van **Huizingen** sluit definitief de deuren.
- Trooper, het online shopplatform uit **Grimbergen** dat verenigingen helpt om geld in te zamelen, heeft al meer dan 1 miljoen euro uitgekeerd aan de aangesloten verenigingen en goede doelen.
- Burgemeester Walter Vansteenkiste van **Wemmel** zetelt in de raad van bestuur van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VMSG). Het is de eerste keer dat een faciliteitengemeente een vertegenwoordiger heeft.
- Op de woonzorgsite Dumberg in **Hoeilaart** zijn de werken gestart voor de bouw van een nieuw kinderdagverblijf. Het moet het huidige kinderdagverblijf in de wijk Solheide in de zomer van 2021 vervangen.

VLAAMSE RAND De stadsvlucht vanuit Brussel naar Vlaanderen neemt verder toe, en dat al sinds eind jaren 90. Vorig jaar verhuisden 25.000 Brusselaars naar Vlaanderen, 10.000 meer dan twintig jaar geleden. Het gaat vooral om dertigers en jonge veertigers. Dat blijkt uit een studie van het Brussels Instituut voor Statistiek, Statistiek Vlaanderen en zijn Waalse tegenhanger. Vooral de Vlaamse Rand is populair bij mensen die Brussel verlaten. Dilbeek, Zaventem, Sint-Pieters-Leeuw en Vilvoorde zijn het meest in trek. Maar stilaan gaan Brusselaars ook in gebieden wonen wat verder weg van Brussel, zoals de Denderstreek of de regio rond Tienen. 'Het proces van randverstedelijking van Brussel zet zich dus almaar breder door', klinkt het bij de onderzoekers. Elk jaar maken ook zo'n 10.000 Vlamingen de omgekeerde beweging. Vooral twintigers gaan vanuit Vlaanderen in Brussel wonen. - TD

En dan toch... de Ringtrambus

NOORDRAND Vervoermaatschappij De Lijn liet onlangs weten dat de langverwachte Ringtrambus tussen Brussels Airport en het UZ Brussel pas in april volgend jaar zal rijden. In de oorspronkelijke plannen moest dat al sinds september dit jaar het geval zijn geweest. De Lijn wees met een beschuldigende vinger naar het Brussels Gewest, dat het tracé nog moest goedkeuren. Waarop een paar dagen later prompt het bericht kwam dat de Brusselse regering het licht op groen heeft gezet. 'Het heeft inderdaad even geduurd, maar dat had te maken met technische kwesties, niet met politieke', klinkt het bij Brussels minister van Mobiliteit Elke Van den Brandt (Groen). 'Als we de mobiliteitsknoop in en rond Brussel willen ontwarren, dan moeten we samenwerken met Vlaanderen. De Ringtrambus is daar een mooi voorbeeld van.' Volgens De Lijn kan de Ringtrambus dagelijks 10.000 auto's van de weg halen. - TD

Busje komt zo

VLAAMSE RAND Het rommelde de voorbije weken flink bij De Lijn in de Vlaamse Rand. Eind oktober liet de directie weten dat het aantal ritten op twintig buslijnen in de regio wordt verminderd. De vervoermaatschappij wil zo, naar eigen zeggen, de rest van de dienstregeling maximaal uitvoeren. De Lijn kampt in de Vlaamse Rand al jaren met een groot tekort aan chauffeurs. Daardoor worden vaak last minute ritten geschrapt. 'In plaats van ad hoc ritten te moeten schrappen op het hele net in de Vlaamse Rand laten we nu tijdelijk structureel een aantal ritten wegvallen', klinkt het bij de vervoermaatschappij. 'De wachtende reiziger krijgt zo meer zekerheid dat zijn bus opdaagt.' Die zekerheid bleek alvast in november ver weg. De chauffeurs en een deel van het technisch personeel legden tien dagen lang het werk neer in de Vlaamse Rand. Pas nadat de directie beloofde dat de problemen met de planning worden aangepakt en dat de chauffeurs hun vakantiedagen zullen kunnen opnemen, gingen ze weer aan het werk. - TD

‘Groot en pathetisch, maar ook kwetsbaar’

Hoe tof zou het zijn om eens mee te spelen in een film van de Spaanse regisseur Almodóvar? Vanuit die simpele gedachte liet actrice Laurence Roothoof een voorstelling groeien.

TEKST Ines Minten • FOTO Guy Kokken

Het was aanvankelijk niet meer dan een dagdroom. Het kleurrijke universum van de Spaanse regisseur Pedro Almodóvar fascineert Laurence Roothoof al lang. Films zoals *Mujeres al borde de un ataque de nervios* (Vrouwen op de rand van een zenuwinzinking), *Todo sobre mi madre* (Alles over mijn moeder) of *Hable con ella* (Praat met haar) zitten vol leven, alles is groot en vol pathetiek. Het drama rolt zomaar uit de hoorn van een telefoon en de personages zijn nooit doorsnee. Al van in de jaren tachtig weeft Almodóvar thema's zoals homoseksualiteit, transseksualiteit en genderfluiditeit door zijn films, zonder ze daarom te problematiseren of nadrukkelijk in de verf te zetten. 'Daarmee was hij zijn tijd ver vooruit.'

Stiekem vond Roothoof dat ze een perfecte Almodóvar-actrice zou zijn. 'Zijn personages vinden er nooit doekjes om. Elke dialoog is heel direct. Ik communiceer zelf ook graag zo, maar hier in België werkt dat niet. De meeste mensen zijn nogal gereserveerd. Door zo direct te zijn, jaag ik ze snel in het harnas of kwets ik ze, terwijl dat helemaal niet de bedoeling is. In de wereld van Almodóvar zou dat geen probleem zijn.' Waarom dus geen voorstelling maken in de vorm van een auditie? Ze zou de regisseur uitnodigen en zo in zijn volgende film terechtkomen. 'Dat was de beginfantasie', lacht de actrice. 'Vervolgens is er iets helemaal anders uit gegroeid.'

Goede chemie

Laurence Roothoof maakte de voorstelling bij het Mechelse Arsenaal/Lazarus, samen met choreograaf, danser en theatermaker Randi De Vlieghe en acteurs Steven Beersmans en Els Olaerts. De bewegingstaal van De Vlieghe drukt een duidelijke stempel op de voorstelling. 'Ik had al met Randi samengewerkt. In 2012 maakte hij bij HetPaleis Zoo *doen ze de dingen*, een dansvoorstelling voor 6+. Daar heb ik ook Steven Beersmans ontmoet. Het was een fantastische ervaring omdat er een goede chemie tussen ons drieën bestond. Daarom wou ik opnieuw met hen werken. Randi maakt beweging altijd op een interessante manier theatera. Els Olaerts ontmoette ze op de set van de serie *Gent West*. 'Ik was meteen nieuwsgierig naar een samenwerking met haar. Ze is ouder dan ik en ik wilde graag verschillende generaties in mijn stuk. Ook dat doet Almodóvar. Hij voert veel vrouwen op, van alle leeftijden, rangen en standen. Heel mooi vind ik dat.'

Het lijden van de mens

Imiteren of kopiëren wilde het viertal niet. Daarom gingen ze aan de slag met enkel de sfeer van Almodóvar in het achterhoofd. 'We hebben zelf Almodóvar-achtige personages gecreëerd door ons te verkleden, te schminken en te improviseren. Ook grote emoties en hartstochtelijke motieven kwamen aan bod, het 'heel hard iets willen' van de personages.' Een klassiek verhaal is

er niet uit gegroeid. De toeschouwer volgt meer de innerlijke lijnen die de personages uitzetten. In het universum dat de makers zo creëren, krijgt het ongefilterde lijden van de mens een rechtmatige plek. 'Elk personage mag al wat het vindt, denkt en voelt ten volle uitdrukken. In het gewone leven kan dat niet. Mensen lopen in de pas en dat betekent dat ze hun leed vaak een beetje wegduwen.'

Energie en spelplezier

'We gebruiken een grote speelstijl, maar we zoeken er tegelijk de kwetsbaarheid in op', legt Roothoof uit. 'Niet elke acteur gaat op dezelfde manier met zo'n ongewoon stuk om. 'De ene moet je wat pushen, de andere net afremmen. Het mooie is dat zulke verschillen een onderdeel worden van de voorstelling. Uiteindelijk hebben we nu drie personages die constant alle kanten uitgaan, en daartegenover eentje dat zich wat meer beschouwend opstelt. Dat zorgt voor een mooie spanning.' Het zichtbare spelplezier dat van de voorstelling afstraalt, is volgens Roothoof haar grote kracht geworden. 'Dat is ook wat we van het publiek horen. We brengen een soort theater dat de meeste mensen niet gewend zijn, maar ze zijn aangenaam verrast door de energie die erin zit.'

DO • 30 JAN • 20.30

Muy Complicado

Arsenaal

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Jacques Borlée (61) atleet, coach, vader van

‘Ik houd de rol van vader en coach gescheiden’

Brons op het WK-atletiek in oktober. Goud in februari op het EK indoor. Het is altijd uitkijken naar een loopwedstrijd met de Belgian Tornados, het 4x400-estafetteteam waarbij met Kevin, Jonathan en Dylan Borlée drie telgen uit één gezin vertegenwoordigd zijn.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Tine De Wilde

Ronduit indrukwekkend. Ondertussen behaalden de Tornados al elf medailles op een internationaal toernooi. Jacques Borlée, vader van dat succes, heeft het druk, maar hij maakt 's morgens vroeg tijd om ons tussen alle sportieve en extra-sportieve afspraken door te woord te staan. De vader van zeven kinderen - Olivia, Kevin, Jonathan, Alizia, Dylan, Ryan en Ilian - heeft net de jongste naar school gebracht in Jette. Alle kinderen komen nog regelmatig over de vloer, maar Ilian is de enige die nog bij vader Borlée in Wemmel woont.

Je bent geboren in Kisangani Congo dat toen nog Stanleyville heette. Speelt Congo nog een rol in jouw leven?

‘Ja enorm. Ik lees er nog veel boeken over en ik ga er regelmatig naartoe. Twee jaar geleden heb ik rond het Kivumeer gereisd en ik heb mijn zestigste verjaardag in Kinshasa gevierd. Eenmaal je de Congolese warmte hebt leren kennen, laat die je niet meer los. Het is een buitengewoon volk dat je enthousiast verwelkomt en diep in het hart raakt. Ik hou me daar ook bezig met SOS Kinderdorpen, want Congo is een fantastisch land, maar de situatie is er vaak dramatisch.’

Na de onafhankelijkheid van Congo kwam je familie in Brussel terecht.

‘Mijn vader is van Châtelet in Henegouwen, mijn moeder van Binche, maar toen we terugkwamen werd het Brussel. Daar heb ik mooie herinneringen aan de tijd in de wijk Vogelenzang in Sint-Pieters-Woluwe. We hadden er ruimte om te spelen en onze ouders lieten ons in een gemoedelijke sfeer opgroeien. Ons huis stond altijd open, net zoals dat in Congo het geval was. Mensen kwamen binnen en als ze zagen dat er niemand thuis was, gingen ze weer weg. We zaten met

acht kinderen aan tafel, maar er was altijd plaats voor mensen die binnenwandelden en mee aten. Ik ging ook altijd bij andere mensen op bezoek zonder mezelf aan te kondigen. Pas later heb ik begrepen dat je dat in België eigenlijk niet doet. Hier kondig je een bezoek op voorhand aan.’

‘Als coach zorg je voor de juiste omstandigheden om een medaille te halen, ook al is de concurrentie moordend.’

Op welke manier kwam de atletiek in je leven?

‘Ik was gek van sport. Toen ik jong was, had ik twee passies: voetbal en autosport. Jacky Ickx en Eddy Merckx waren mijn helden. Merckx woonde toen in de buurt. Ik ben nog naar zijn trouw gaan kijken. Op 5 december 1967. Ik weet dat nog goed. We waren jongetjes en riepen de hele tijd Eddy! Eddy! als we hem zagen passeren. Hij was een fantastisch atleet. Hij knalde de Gebroeders Legrainlaan op alsof het niets was. Ik belandde in de atletiek door mijn broer Jean-Pierre, die in 1971 kampioen van België werd op de 100 en de 200 meter. Hij wilde mij al eerder overhalen, maar ik was nooit geïnteresseerd tot ik Wilfried Geeroms ontmoette. Op de Olympische Spelen van 1964 in Tokio liep hij de finale van de 400 meter horden. Hij heeft me het virus doorgegeven.’

Wat zijn voor jou de hoogtepunten uit je carrière?

‘Er zijn er een paar. Toen ik met 45.4 tweede eindigde achter Fons Brydenbach op de 400 meter in 1979. Mijn selectie voor de OS in Moskou in 1980, waar het echter niet goed is verlopen omdat er ruzie was in het team van de 4x400 meter. En dan de tweede plaats op het EK indoor in Boedapest in

1983 en de ereplaatsen op de Belgische kampioenschappen. Het was geen wereldschokkende carrière, maar wel een die mij als mens veel heeft bijgebracht.’

Het straffe is dat je sprintende kinderen pas laat met atletiek zijn begonnen. Er was geen masterplan.

‘Het plan was: sportief zijn. Toen ze pas geboren waren, hadden ze geen ‘park’, maar een tapijt van 3 cm dik waarop ze volop konden bewegen. Vanaf hun tweede heb ik hen leren zwemmen op de rug. Daarna deden we veel aan fietsen en balsporten. Ze hebben basket, voetbal en volleybal gespeeld en ik heb hen daarbij altijd fysiek begeleid. We hebben enorm veel gefietst in de Ardennen waardoor ze een buitengewone basisconditie hadden. Toen Olivia dan in 2002 Kim Gevaert zag lopen, zei ze *Papa ik wil dat ook. Kan je me trainen?* Zo is het begonnen. Ik heb nooit gedacht dat we een carrière in de atletiek zouden maken.’

Is het niet moeilijk om tegelijk trainer en vader te zijn?

‘Ik heb aan de universiteit ook lessen psychologie gevolgd. Ik scheid de verschillende rollen dan ook helemaal. Als ik hen een berichtje schrijf, dan signeer ik ofwel met coach ofwel met papa. Op training ben ik coach, als er een persoonlijk probleem is ben ik vader. De trainingen verlopen in een rustige sfeer. Alleen met kalmte en sereniteit kan je tot de intense concentratie komen die nodig is om prestaties te leveren. Wat moet een coach doen? De atleten verlossen van hun angsten. De homo sapiens heeft de hele tijd angsten. Rampen zullen tot het einde van de wereld leiden. Op het persoonlijk vlak is er de angst om te falen. Om op grote kampioenschappen onder al die druk te presteren, moet je als coach voor de juiste omstandigheden zorgen om een medaille te behalen, ook al is de concurrentie op mondiaal vlak moordend. Wij trainen hier niet in een prestigieuze infrastructuur. Relativerend zou je kunnen zeggen dat wij wat rondjes lopen op een terrein. Een reden te meer voor de coach om noties van fierheid, trots en positieve waarden

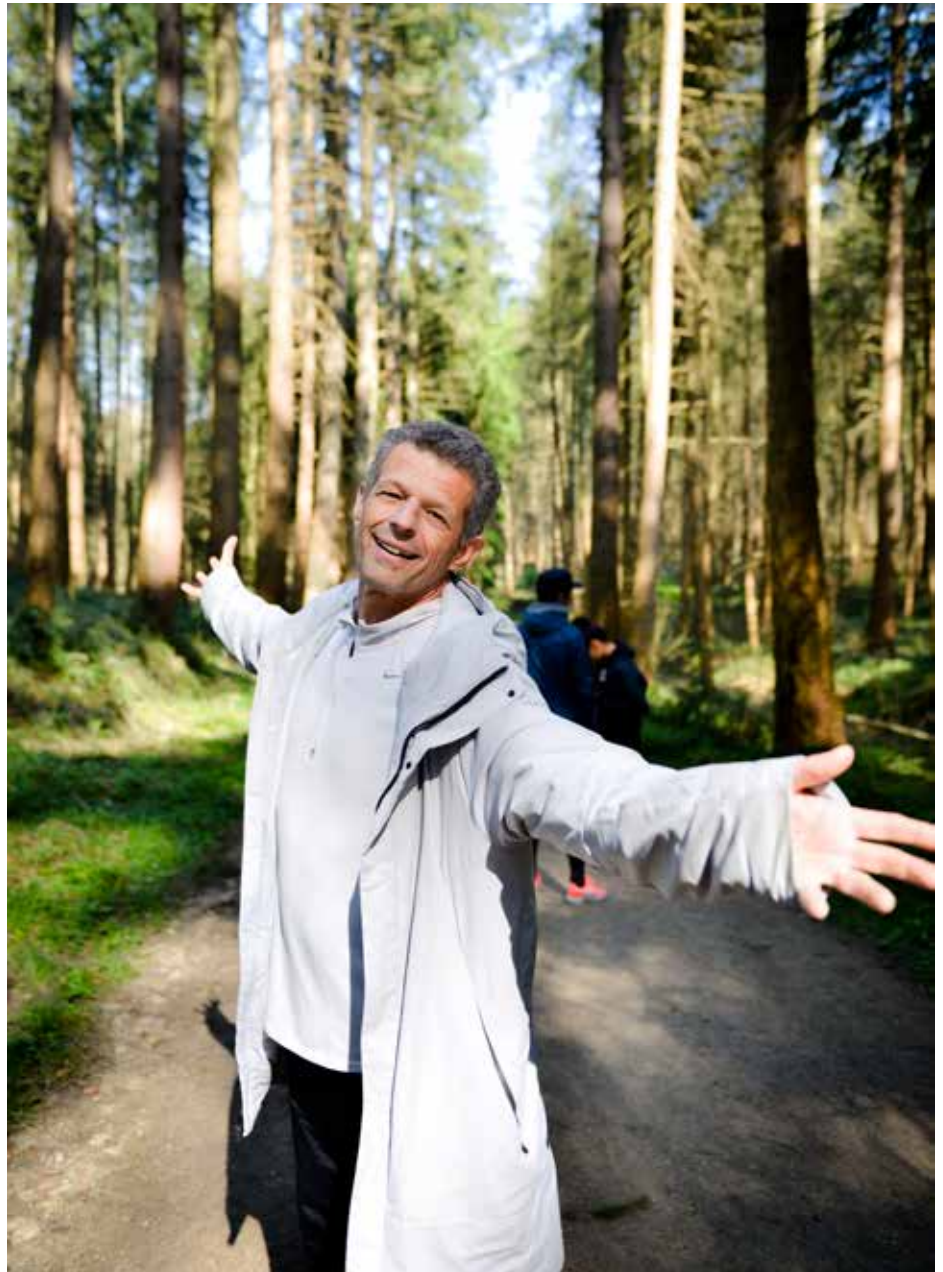
als respect, plezier en teamspirit over te brengen. Ze zijn enorm belangrijk om het nodige vertrouwen te wekken.'

Behalve als trainer treed je ook op als een soort manager die voor zijn atleten de juiste omstandigheden moet creëren. In die hoedanigheid kan je hard en kordaat zijn.

'Op een training verhef ik mijn stem nooit, maar alles moet wel perfect in orde zijn. Ik moet mijn atleten verhouden van de aberraties van de Belgische sportwereld. Want die zijn er. België heeft bijvoorbeeld een geweldig voetbalteam, maar geen stadion waarin we de mensen fatsoenlijk kunnen ontvangen. Vraag in Zuid-Afrika wie Charles Michel is en men zal het jou waarschijnlijk niet kunnen zeggen, maar overal ter wereld kent men Eden Hazard of het Formule 1-circuit van Francorchamps. Toch vinden wij elke financiële steun aan die sporten te veel, terwijl ze zorgen voor een publiciteit waar je je anders blauw aan zou betalen. Het hockeyteam, Nafi Thiam en alle medailles van de Tornados bezorgen veel publiciteit voor heel weinig geld. Die sporters worden uit de cocon geduwd die hen zou moeten beschermen. Daar hoort dan het klassieke verhaal bij van twisten tussen Vlamingen en Franstaligen die mij totaal niet interesseren. Wat mij interesseert, is het individu en hoe ik het kan doen openbloeien.'

Jonathan en Kevin waren aanwezig op de persconferentie over de renovatie van het Koning Boudewijnstadion dat zijn atletiekpiste zou behouden.

'Zo'n stadion is fundamenteel. Een politicus haalt zijn kracht uit de zuilen van een parlement, een sportman uit het stadion. Het is fundamenteel dat je fier bent op je land. Dat geeft kracht. Dat je in de hoofdstad van Europa geen accommodatie hebt voor volleybal, basket of voetbal is dus ongelooflijk. Wat me stoort, is dat men de vraag naar sportaccommodatie afdoet als een roep om brood en spelen. Mensen moeten op een of andere manier 'vibreren'. Door een stuk klassieke muziek, door sport. Die lichamelijke vervoering is essentieel om je van je spanningen te bevrijden en een stadion is gemaakt om zulke

momenten van grote vreugde te beleven. Dat is een behoefte waar je niet meewarig over hoeft te doen.'

Zie je na de carrière van jouw kinderen nog een rol voor je weggelegd in het sportbeleid?

'Ik zet mij in om technologie, vooral op het vlak van neurowetenschappen en harmonisatie, ingang te doen vinden in de sport. Want wat zijn onze problemen? Burn-out, obesitas, ADHD,... Sport kan daar een wapen tegen zijn. De Brusselse universiteiten hebben de kennis om die technologie toe te passen. Ook onze scholen moeten evolueren. Niet alleen het IQ is belangrijk, ook het EQ. Helderheid, betrokkenheid, empathie. Daarvoor moet je goed in je vel zitten. Relaxatie in scholen lijkt mij fundamenteel. Dat is nodig om de toegenomen stress aan te kunnen. We zijn niet gemaakt om een constante stroom van prikkels te verwerken. En ook de Qlove is belangrijk: liefde voor mensen, het menselijke en ook het sportieve. Liefde voor de sport is de beste doping.'

EN 'Father and coach are separate roles'

A bronze medal at the Athletics World Championship in October and a gold medal in February at the European Indoor Championship: the achievements of the Belgian Tornados, the 4x400 relay team, which includes Kevin, Jonathan and Dylan Borlée, three members of one family, are downright impressive. Jacques Borlée, the father of the successful athletes, did not have any master plan but he did help to guide his children to success. 'I'm a coach during training but a father as soon as a personal problem arises. The atmosphere during (training) is pretty relaxed. The intense concentration required to perform well can only be achieved when everybody is calm and composed. A coach's job is to help athletes overcome their fears.'

Eerherstel voor een outcast

Vraag aan de eerste de beste voorbijganger wat de natuurwaarde is van klimop, de alom gekende plant, en je krijgt een meewarige blik of het gedecideerde antwoord 'weinig of niets'.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Dat is meteen ook de reden waarom deze klimmer regelmatig van muren en bomen wordt weggehaald. Want: een muur zou hij beschadigen, een boom wurgen. Dus is het hoog tijd om dit verhaal bij te stellen, want het gaat hier wel degelijk om een ecologische topsoort.

Altijd groen

Als mensen al voordelen zien aan klimop, dan is het omwille van het wintergroene karakter van de plant. Het is zowat het enige inheemse, houtige gewas dat in de winter zijn bladeren behoudt. Daardoor vind je de klimop redelijk veel terug in het landschap, dienstdoend als scheiding tussen percelen of op een of andere ondersteunende omheining. Een tweede voordeel is dat je de plant makkelijk kunt snoeien zonder dat je je moet bekommeren om zijn gezondheid. Als geen ander kan je klimop inkorten langs boven, onder of opzij, het ding blijft gewoon doorgroeien, en dat kan je van weinig andere West-Europese soorten zeggen. Voor velen houdt het verhaal hier op. Maar zoals gezegd biedt de plant wel meer voordelen.

Schuilplaats

Bijvoorbeeld: wat te denken van de bijzondere bloeitijd? Als het weer wat meezit en voldoende zacht blijft, staan de vele bloemen eind november nog aan de struik te pronken. Daar zitten dan heel wat laat vliegende insecten op, die zich tegoed doen aan de vele nectar en stuifmeel. Zweefvliegen, wespen, bijen en andere groepen waarderen klimop in dit seizoen ten zeerste. Er zijn nog weinig andere soorten die dan optimaal bloeien, laat staan dat ze ook nog eens zoveel nectar en stuifmeel produceren. Laat het duidelijk zijn: klimop is in deze periode veruit de beste inheemse voedselproducent voor al die insecten die nog actief zijn.

Qua voedselproductie is de kous daarmee nog niet af. De vele vruchten van de struik zijn rijp tussen december en april. Dan weten vele vogels ze te vinden en te smaken. Zo krijgen ze zelfs in de wintermaanden nog voldoende vitamines en andere noodzakelijke voedingsstoffen binnen die ze elders niet meer vinden, zelfs niet op de voederplanken. Daar vinden ze zaden en wat vetstoffen, maar bijna nooit sappige, overheerlijke vruchten met voedzaam vruchtvlees.

Een ander voordeel van de plant is dan weer de vele schuil- en nestplaatsen die de meterslange

Dirk Volckaerts was negen jaar hoofdredacteur van Brussel Deze Week. Momenteel werkt hij voor de Europese Commissie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Joris Hintjens, Fatima Ualgasi en Tom Serkeyn de column *mijngedacht*.

takken en ranken bieden aan zowel vogels, insecten en zelfs zoogdieren. Het hele jaar maken allerlei soorten er hun nest of ze schuilen er graag tijdens slecht weer. Spinnen maken er graag hun web omdat er altijd prooien in de buurt zijn.

Een band

Klimop is ook nog eens de waardplant of 'gastheer' van heel wat insecten. Dat betekent dat de larven of jongen de plant gebruiken om van te eten. Zo legt het boomblauwtje, een dagvlinder, haar eitjes op de klimopplant, en doen de rupsen zich tegoed aan de bladeren. En dat is lang niet de enige soort die een band heeft met klimop. Of wat te denken van de klimopbij, de klimopbladroller, het klimopbootje, de klimopbremraap, het klimopdekselebekertje, de klimopglanszweefvlieg, en zo kunnen we nog even doorgaan.

Wist je trouwens dat de plant zowat overal groeit? Of je hem nu plant langs de noord- of de zuidzijde van een omheining of muur of langs de oost- of westzijde, het maakt niet uit. Heb je een droge of wat vochtigere grond waar hij in moet? Geen probleem, groeien doet hij zo goed als zeker. Tenminste, als je hem plant volgens de regels van de kunst. Die vind je zeker op het internet terug of je kan uitleg vragen aan de kweker waar je de plant gaat halen.

Je hebt het inmiddels begrepen. Klimop zorgt voor een heel eigen leefgemeenschap van allerlei soorten die maar al te graag gebruikmaken van de geleverde diensten. Maar opgelet, inmiddels zijn er heel wat cultivars in omloop. Mijn ervaring is dat de natuurlijke soort het overal bijzonder goed doet. Dan hebben we het over de gewone klimop of Hedera helix met de wetenschappelijke naam. Die koop je voor geen geld in de betere klein- of groothandel, of misschien bieden sommige Regionale Landschappen hem aan zoals ze dat ook doen met vele andere struik- en boomsoorten (zie: www.regionalelandschappen.be). Dan heb je meteen goed plantgoed aan de laagst mogelijke prijs. Hopelijk krijgt deze soort een plaatsje in je tuin. Mens en natuur varen er wel bij.

Meer wit op straat

Wit. Ze schilderden hun bussen wit. Een revolutionaire beslissing was dat, begin de jaren negentig. Nergens ter wereld waren - en zijn - de stads- of streekbussen wit. Rood ja, zoals de iconische Londense dubbeldekkers, of geel, zoals de Berlijnse bussen. Vroeger had ik nog 'geel, zoals de Brusselse bussen' kunnen schrijven, maar dat was buiten de genialiteit van een lokale politicus gerekend, die moet gedacht hebben: 'Laten we het historische, overbekende geel van de Brusselse MIVB-bussen en trams, het geel dat al sinds mensenheugenis het straatbeeld van de hoofdstad kleurt, dat Kuifje-albums en de betere Brusselfilm siert, dat de kleur was van de door Jacques Brel bezongen trams, de kleur die de trots was van generaties wattmannen, receveurs en busbestuurders, laten we dat geel vervangen door iets veel beters. Namelijk grijs'.

Grijs! Dat konden we in het Brusselse straatbeeld goed gebruiken. Grijs. Sinds dit heuglijke en visionaire moment ziet niemand nog een MIVB-bus en -tram in de ochtendnevel opdoemen. En wat is er leuker voor het gemoed, denk je, om naar je werk, je reclaseringsambtenaar of je investeringsbankier te pendelen: een gele of een grijze bus? Precies. Kan het nog somberder? Misschien moeten er binnen het nieuwe Brusselse mobiliteitsbeleid zwarte bussen en trams komen. Kwestie van de sector van verfproducenten opnieuw een steuntje te geven, en de psychiaters en de burn-outspecialisten ter behandeling van gedepimeerde passagiers.

Het wit van de Lijn daarentegen, dat straalde. Het had iets pauselijks en maagdelijks tegelijk, het was een belofte van een instantverlossing, de kleur van Wagneriaanse helden, van mythologische reisgezellen als Pegasus of Sleipnir, het was als de reinheid van Romeinse toga's en de mantel der Tempelridders. Het straalde eerlijk-

heid, transparantie en degelijkheid uit. Maar het had tegelijk ook iets uitdagends, zo van 'onze bussen zijn wit en zelfs de Brabantse modder kan ons niet deren, want wij hebben geld en tijd en personeel genoeg om onze bussen ook wit te houden'. Het was de tijd van 'wat Vlaanderen zelf doet, doet het beter', en er liepen toen nog een heleboel mensen rond die dit ook echt geloofde. De kartonnen ritkaarten (de fameuze Z-kaarten) werden door de buschauffeur nog met stempel en inktkussen bewerkt, de dienstregeling was enkel in dikke boekwerken beschikbaar, het fijn stof en de CO₂ werden lustig in de atmosfeer gejaagd en het rittenaanbod was een stuk kleiner dan vandaag. Maar de perceptie was dat het allemaal beter was. En dat wit van de Lijnbussen, dat zag je van ver. Soms was het even twijfelen, op mistige ochtenden te midden van de Pajottenlandse velden: 'Is het een bus van de Lijn of is het een koe?' Het was steevast een bus van de Lijn, dat sprak vanzelf.

Merk op dat de vorige paragrafen (helaas) in de verleden tijd zijn geschreven. Vandaag zijn reizigers, broodheren en aandeelhouders ontevreden. Wie in de Rand op een bus staat te wachten, ziet er tegenwoordig heel vaak geen opdagen en wacht vergeefs, omdat er veel te weinig buschauffeurs zijn en omdat diegenen die er wel zijn, om de haverklap het werk neerleggen. En je kan het ze niet kwalijk nemen. Buschauffeur is op korte tijd een van de zwaarste en ondergewaardeerde beroepen geworden. Terwijl het investeren in mensen, materieel, infrastructuur en ritten één van de sleutels is om het mobiliteitsprobleem rond en naar Brussel op te lossen. Méér wit op straat, dat willen wij!

We zijn nu 28 jaar verder. Als je vandaag aan een Pajottenlandse bushalte staat, en je in de verte iets wits ziet, is het vaker dan vroeger wel degelijk... een koe.

TEKST Dirk Volckaerts • FOTO Filip Claessens

In onze reeks *Levenskunst* gaan we met een aantal mensen op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt.

‘Er staan te veel mensen buitenspel’

De econoom en de stand-up-comedian. Zou het kunnen dat ze meer met elkaar gemeen hebben dan doet vermoeden? Ja, dat kan. Geert Noels en Nigel Williams willen de mens opnieuw centraal stellen.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Wat was een scharniermoment in jullie leven?

Williams: ‘Zal de oudste beginnen? (lacht) Vaak besef je pas vele jaren later welke momenten echt bepalend waren in je leven. Op het moment zelf sta je daar niet bij stil. Achteraf bekeken was mijn besluit om Engeland te verlaten en naar België te komen een kantelmoment. Het waren de jaren 70. Bij British Aerospace, het bedrijf waar ik toen werkte, moesten duizenden mensen afvloeien. In die periode had mijn broer een meisje in België leren kennen en hij besloot hier te blijven. Toen ik hem kwam bezoeken, zag ik een land met een menselijk gelaat. Hier werd je tenminste niet aangevallen op café. Mocht je op straat bewusteloos vallen, men zou het fatsoen hebben om je naar het ziekenhuis te brengen. Zo’n land zag ik wel zitten. Toen ik naar België kwam, leefden we in heel andere tijden. Er was de oorlog in Vietnam, de dreiging van de Sovjet-Unie, de oliecrisis,... Ja, het was nog de tijd dat homo’s in de gevangenis moesten. Toch hebben al die ellendige toestanden niet tot het einde van de wereld geleid. Daar zouden we vandaag wat meer

bij mogen stilstaan. Als je zaken vanuit een breder perspectief bekijkt, zijn ze vaak niet zo extreem als ze op het moment zelf worden voorgesteld. Het apocalyptische denken is niet aan mij besteed. Het draagt niets bij, het maakt mensen alleen maar bang.’

Noels: ‘Scharniermomenten in mijn leven waren de momenten waarop ik besloot mezelf niet te laten inperken. Ik kom uit een conservatief milieu. De generatie van mijn ouders heeft de oorlog meegemaakt. Het besef dat je alles kon verliezen, heeft een grote impact op hen gehad. Vandaag leven wij in tijden met heel wat meer mogelijkheden en minder beperkingen. Ik wilde niet als een vis in een bokaal blijven ronddraaien, maar de sprong

WILLIAMS:

‘Het apocalyptische denken is niet aan mij besteed. Het draagt niets bij, het maakt mensen alleen maar bang.’

in de oceaan wagen. Zo ben ik op mijn achttiende als reporter voor een lokale vrije radio beginnen werken. Een heel fijne periode waarin een nieuwe wereld voor me openging. Dat gevoel had ik ook toen ik later besloot om in Brussel te gaan werken. En toen ik tien jaar geleden Econopolis oprichtte. Allemaal stappen die niet in de lijn lagen van het klassieke pad.’

Tegendraads zijn loont?

Noels: ‘Tot op zekere hoogte wel. Ik vind het vooral

belangrijk dat we onszelf en de jongere generatie geen beperkingen aanpraten. We zouden onze jonge mensen wat meer moeten aanmoedigen om initiatieven te nemen. Om dingen die ze willen realiseren op zijn minst te proberen. Toen ik jong was, droomde ik ervan om piloot te worden. Omwille van te slechte ogen leek die droom onmogelijk. Tot ik drie jaar geleden ben gestart met... leren vliegen. Mocht het kunnen, ik zou nog een andere droom willen realiseren. Ik zou graag een muziekinstrument leren spelen. Voor een publiek staan en mensen kunnen raken, dat is toch prachtig? We zijn verleerd dat mislukken oké is. Ik hoorde Alex Agnew en Bruno Wynendaele in een podcast zeggen: *Zelfs al beleef je een moment van total disaster, het blijft maar een moment*. Een total failure is veel sneller vergeten dan je denkt. Laat de gedachte eraan je vooral niet verhinderen om te doen wat je wil doen.’

Williams: ‘Ik geef regelmatig workshops in sociaal achtergestelde buurten. Ik wil de mensen bijbrengen dat ze competenties kunnen ontwikkelen en wel degelijk een perspectief in hun leven kunnen creëren. Het is nooit te laat. Ik was veertig toen het besef doordrong dat ik niet verplicht was om heel mijn leven in een fabriek aan de lopende band te staan. Vandaag zie je nog steeds veel te vaak dat jongeren met een migratieachtergrond naar het beroepsonderwijs worden gestuurd. Toch is er veel talent onder hen. Dat talent moeten we durven stimuleren en kansen geven. Waarom hebben ze in Zuid-Amerika de beste voetbalploegen? Omdat ze jongens met talent van straat durven halen. Wij vissen nog veel te veel in de vijver van een select gezelschap. Zonde van al dat onontgonnen talent.’

Noels: ‘Vaak komt het erop neer dat je iemand

Williams: 'Je kan heel snel aan de rand van de maatschappij komen te staan en je menswaardigheid van de ene dag op de andere verliezen. We zijn er allemaal bij gebaat om de welvaart zo fair mogelijk te verdelen.'

Nigel Williams

Vlaams-Britse cabaretier.

Begon in 1969 als arbeider bij British Aerospace.

Kwam in 1976 naar België, werkte als arbeider en vakbondsafgevaardigde voor Opel.

Brak in 2000 door als cabaretier na het winnen van Humo's Comedy Cup.

Liet in 2011 door Patrick De Witte zijn leven optekenen in het boek *Had ik maar een vak geleerd*.

Geert Noels

Ondernemer en macro-econoom.

Na een carrière bij Coopers & Lybrand, Vlaams Economisch Verbond en beurshuis Petercam start hij in 2009 zijn eigen bedrijf Econopolis.

Schrijft columns voor kranten en tijdschriften.

Schreef in 2008 *Econoshock*, in 2013 *Econoshock 2.0*.

Schreef in 2019 *Gigantisme*, een boek dat de ontspoorde groei van bedrijven en organisaties aan de kaak stelt.

tegenkomt die zegt: *Jij gaat dat kunnen*. Onlangs zat sociaal ondernemer Youssef Kobo hier met een aantal jongeren aan tafel. En dan zie je dat velen onder hen schrik hebben van hun eigen droom. Ze ontbreken een schouderklopje dat ze over de streep trekt. Leerkrachten kunnen daarin een cruciale rol spelen. Zij zijn goed geplaatst om een vertrouwensband met jongeren op te bouwen. Zij kunnen vonkjes van vertrouwen geven. Als die vonkjes overslaan, dan krijg je vuur dat dingen in beweging zet. Dat hoeven niet altijd wereldschokkende initiatieven te zijn. Een beroep leren en daar goed in zijn, is al een hele verwezenlijking.'

Williams: 'Een vriendin van mij is lerares, maar ze voelt zich steeds meer administratief bediende. Zoals Geert zegt: we moeten terug naar de essentie. Onderwijs is toch veel meer dan mensen klaarstomen voor de huidige maatschappij? In zijn boek *Team Human* benadrukt Douglas Rushkoff dat de mens een sociaal wezen is dat er hoe langer hoe minder in slaagt om tot echte connecties met andere mensen te komen. Hij toont aan hoe de mens steeds minder relevant wordt in ons economisch systeem. Terwijl economie net ten dienste van de mens zou moeten staan. Wat is anders het nut van economie?'

Hoe denkt de econoom daarover?

Noels: 'Wanneer ik lezingen geef over mijn boek *Gigantisme* begin ik altijd met te zeggen dat de economie er niet is voor de economen en managers. Het is een spel dat door iedereen gespeeld zou moeten worden. Het probleem is dat vandaag het spel door een select clubje wordt gespeeld en de meeste mensen zich toeschouwer voelen. De dominantie van de grote spelers is te groot geworden. Het effect daarvan is dat mensen afhaken en opstandig worden. Ik vind dat zorgwekkend. Het is hoog tijd dat politici en voorzitters van centrale banken beseffen dat het economisch spel ontspoord is. Economie is vandaag een spel waarbij te veel mensen buitenspel staan. Het is aan hen om erop toe te zien dat onze economie fair blijft, anders dreigt het uit de hand te lopen.'

Roep je dan op tot burgerlijke ongehoorzaamheid?

Noels: 'Ik sta niet te juichen wanneer de gele hesjes brokken maken, maar we moeten wel naar hen luisteren. Wat is de oorzaak van hun woede? Doe je dat niet, dan is dat koren op de molen van de populisten. Ik vind het belangrijk dat mensen hun stem laten horen. Dat kan via sociale media, opiniestukken, burgerbewegingen,... Maar het is absoluut noodzakelijk

dat beleidsmakers beseffen dat de spelers het spel zoals het vandaag wordt gespeeld niet langer pikken. Nigel en ik hebben dan ook een rol te spelen als narren van het systeem.' (lacht)

Williams: 'Een nar kan ongeremd zeggen dat de keizer geen kleren aan heeft. Het klopt dat mensen zich steeds meer toeschouwer voelen in plaats van deelnemer. Na de Tweede Wereldoorlog was er het besef dat we elkaar nodig hadden om onze samenleving opnieuw op te bouwen. Vandaag hebben mensen steeds meer het gevoel dat ze overbodig zijn. Het systeem dat we zelf gecreëerd hebben, loopt vast. Onze politieke partijen dateren nog uit de industriële periode. Ze beantwoorden niet langer aan de noden van de mens anno 2019. Later zal blijken dat we ons in een overgangsfase bevinden. Vandaag is het nog niet duidelijk welke kant we uit moeten. Eén ding mogen we zeker niet doen: ons hullen in anti-politiek. Politiek is niet enkel een zaak van politici. Wij zijn mee verantwoordelijk voor de politiek die we geserveerd krijgen. Politiek is een zaak van iedereen. De prijs van je brood: ook dat is politiek.'

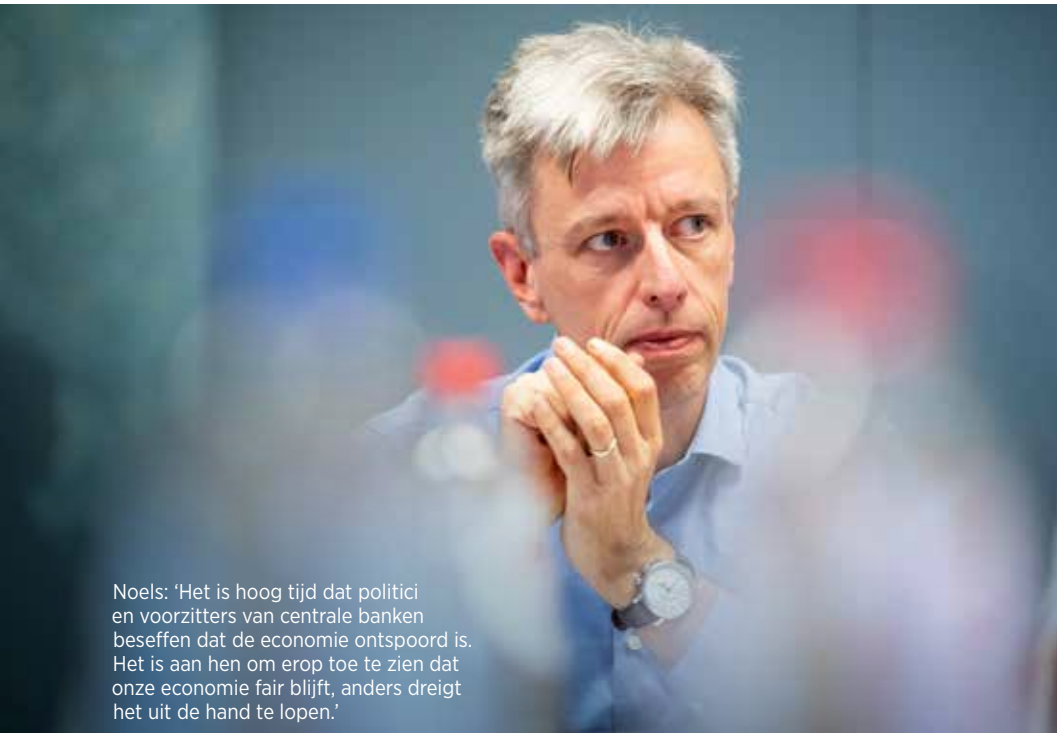
Hoe verklaar je dat ons politiek en economisch systeem zo is kunnen verzanden?

Noels: 'De Grieken, de *founding fathers* van de democratie, kenden de valkuilen van een democratie. Een van hun gouden regels was dat je slechts een beperkt aantal jaren politiek actief kon blijven. Zij begrepen dat een politiek systeem nood heeft aan vers bloed. Vandaag zie je te veel politieke kasten. Dat zorgt voor stilstand. De Schotse econoom Adam Smith uit de 18e eeuw wist welke basisregels cruciaal zijn voor een fair economisch systeem. Hij pleitte voor een verbod op kartelvorming en voldoende afstand tussen politiek en bedrijfswereld. Eenvoudige spelregels die we onderweg vergeten zijn.'

Hoe kunnen we het systeem opnieuw in belang van de mens laten werken?

Williams: 'In het boek *Kleine revoluties* schrijft antropoloog Rik Pinxten dat je revoluties vooral ontkent door een reeks kleine daden te stellen. 's Ochtends goedemorgen zeggen tegen je buurman. Want als we respectvol met elkaar omgaan en elkaar wat meer vertrouwen geven, dan voelen we ons als mens een pak beter. En hoe meer wij ons gewaardeerd voelen, hoe beter onze samenleving zal functioneren. Verzet is zoals waterdruppels die op een rots vallen. Al die waterdruppels samen kunnen de vorm van de rots veranderen.'

Noels: 'Ik sluit me daarbij aan. Het komt erop aan de ►

Noels: 'Het is hoog tijd dat politici en voorzitters van centrale banken beseffen dat de economie ontspoord is. Het is aan hen om erop toe te zien dat onze economie fair blijft, anders dreigt het uit de hand te lopen.'

'Trop de personnes sont mises à l'écart'

L'économiste et le comédien stand-up. Pourraient-ils avoir plus de points communs qu'on ne le supposerait? C'est parfaitement possible. Geert Noels et Nigel Williams veulent à nouveau mettre l'homme au centre de l'attention. Les gens se sentent beaucoup trop souvent mis à l'écart. 'L'économie et la politique doivent être au service de l'individu et pas l'inverse. La politique et l'économie doivent être fair-play, sinon cela risque de déraiper.' Ils estiment que les jeunes sont sous-exploités. Williams: 'Les jeunes possèdent tellement de talents. Il faut les stimuler et leur donner des opportunités.' Noels: 'De nombreux jeunes ont peur de leur propre rêve. Il faut leur dire: *tu es capable de le faire*. C'est alors que les choses vont bouger. Pas nécessairement des initiatives révolutionnaires, mais apprendre un métier dans lequel on se perfectionne est déjà un fameux exploit en soi.'

- mens in onze samenleving opnieuw centraal te stellen. En elkaar op een menselijke manier te benaderen. Het begint in onze kleine kring. Van daaruit kan het uitdeinen naar de rest van de maatschappij en de bedrijfswereld. Economie en politiek moeten ten dienste staan van de mens. Niet andersom.'

Welke boeken hebben jullie geïnspireerd?

Williams: 'The Grapes of Wrath (Druiven van gram-schap) van John Steinbeck las ik op jonge leeftijd. Het verhaal speelt zich af in de Verenigde Staten ten tijde van de Grote Depressie, een periode met veel werkloosheid. Wat me is bijgebleven, is dat je heel snel aan de rand van de maatschappij kan komen te staan en je menswaardigheid van de ene dag op de andere kan verliezen. Het deed me inzien dat we er allemaal bij gebaat zijn om welvaart zo fair mogelijk te verdelen. Ik zie de mensheid als één groot samenhangend organisme waarin het welzijn van mensen aan elkaar verbonden is. Eenvoudig gesteld: dat je buurman of buurvrouw het goed heeft, is ook in jouw belang. Een ander boek dat indruk maakte, is *Flow* van Mihaly Csikszentmihalyi, een psycholoog die vertelt hoe je tevredenheid kan beleven. De maatschappij houdt ons voor dat geluk van allerlei materiële zaken afhangt, maar *Flow* toont aan dat geluk erin bestaat om wat je doet zo goed mogelijk te doen. Als vakbondsafgevaardigde bij General Motors heb ik dat proberen toe te passen. Arbeiders betrekken bij het productieproces zodat ze niet alleen uitvoeren, maar ook au sérieux worden genomen. Dat komt niet alleen de arbeiders ten goede maar ook het bedrijf.'

Noels: 'Wat heeft mij geïnspireerd? Ik denk dan in de eerste plaats aan muziek. Wist je dat Bruce Springsteen in veel nummers naar *Grapes of Wrath* refereert? Ook een boeiend verhaal vind ik dat van Fred-

NOELS:

'Economie en politiek moeten ten dienste staan van de mens. Niet andersom.'

die Mercury. Op het eerste zicht had hij veel tegen. Toch begrepen de bandleiders dat zijn atypisch profiel juist datgene was wat ze nodig hadden om een geniale groep te worden. Biografieën boeien me ook. Ze leren je dat het leven van vele bekende mensen niet over een leien dakje liep. In mijn jeugd heb ik in de bibliotheek veel boeken gelezen. Ik had het geluk dat de bibliothecaris me toeliet boeken te lezen die nog niet voor mijn leeftijd bedoeld waren. Zoals *De lotgevallen van Huckleberry Finn* van Marc Twain. Een boek dat mij een spiegel voorhield en deed beseffen dat elk van ons twee kanten heeft. Een gepolijste kant die de regeltjes volgt en een wildere kant die regeltjes wil loslaten en het avontuur toelaat.'

Hoe gaan jullie om met de moeilijke kant van dit leven, met verlies?

Williams: 'Het gedicht *If* van Rudyard Kipling zegt het allemaal: *If you can meet with triumph and disaster, and treat those two impostors just the same...* Eigenlijk zegt hij: Pronk niet te veel met je overwinningen en huil niet te veel met je verlies. Het leven is vaak geen pretje. Ik heb twee nieuwe knieën en heupen. Fijn is dat niet, maar seffens ga ik twee vrienden bezoeken die kanker hebben. Dus, get over it.'

Noels: 'Ik heb het geluk dat ik nog niet met groot verlies geconfronteerd ben geweest. Een kind verliezen, lijkt me het soort verlies dat je niet te boven komt. Maar al het andere verlies, daar moeten we inderdaad mee leren omgaan. Muziek van Bruce

Springsteen of Billy Joel kan daarbij helpen.'

Springsteen heeft het vaak over de *working class heroes*. Herken jij je daarin?

Noels: 'Als econoom kan je ervoor kiezen om aan de kant van de macht te gaan staan. Of je blijft trouw aan je roots en streeft ernaar dat het economische spel ook de *working class* ten goede komt. Zelf groeide ik op in een bescheiden milieu in Borgerhout. Dat economie de werkende mens vooruit moet helpen, is voor mij de inzet. En ja, het klopt dat figuren als Springsteen, die zijn stem durft laten horen, mij inspireren.'

Williams: 'I feel their pain, zegt hij. Zelf is hij nooit een arbeider geweest, maar hij heeft veel naar de werkende mens geluisterd. Wat ik aan Springsteen waardeer, is dat hij zichzelf weet te relativieren. Dat zeg ik ook in mijn workshops: leer met jezelf lachen. Als je dat niet kunt, ben je het niet waard dat er met jouw grappen wordt gelachen.'

Noels: 'Mensen die niet kunnen lachen, zijn niet te vertrouwen. Heb je Trump al zien lachen?'

Waar vinden jullie schoonheid?

Williams: 'In mijn tuin. Weet je hoe ongelooflijk het is om zaadjes in de grond te planten en na een jaar vast te stellen dat ze groter zijn geworden dan jezelf? In mijn tuin werken, doet me beseffen dat ik maar een kleine schakel ben in het geheel der dingen. Mijn vader kwam uit een landbouwfamilie en wist: *Als mens moet je met je vingers de grond blijven voelen.*'

Noels: 'Elke dag gebeurt er wel iets dat de moeite loont. Belangrijk is dat je openstaat om de schoonheid van het leven te blijven zien. Natuurlijk zijn er de moeilijke momenten, maar laten we een beetje meer vertrouwen hebben dat het uiteindelijk wel goed komt.'

Een passie voor pissebedden

Iemand moet het doen. Dus buigen Pallieter De Smedt en zijn werkgroep Spinicornis zich met veel interesse en expertise over de pissebed. Deze nuttige beestjes zijn er in veel verschillende soorten en blijken tot de kreeftachtigen te behoren.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Pallieter De Smedt is afkomstig uit Kapelle-op-den-Bos en volgde hogere studies bos- en natuurbeheer in het Nederlandse Wageningen. Momenteel bestudeert hij als postdoctoraal onderzoeker aan het Labo voor Bos & Natuur van de UGent de ecologische functie van bosranden, waar een ander microklimaat heerst dan in boskernen, met hogere temperaturen, hogere windsnelheden en een lagere vochtigheid. Dat microklimaat heeft een belangrijk effect op dieren als miljoenpoten, spinnen, loopkevers en landpissebedden. Toevallig een geleedpotige waar De Smedt een zwak voor heeft.

Renners en oprollers

'Landpissebedden behoren tot de *Isopoda* in de groep van de *Crustacea* of kreeftachtigen', verrast De Smedt ons meteen. 'Het zijn zowat de enige kreeftachtigen die succesvol het land hebben kunnen koloniseren. Daarvoor hebben ze veel

aanpassingen ondergaan. In tegenstelling tot kreeften en garnalen, die zijdelings zijn afgeplat, zijn ze bijvoorbeeld van boven naar onder afgeplat zodat ze niet meteen omvallen. Omdat ze sterk afhankelijk zijn van vocht tref je ze vooral aan in vochtige bodems en tussen rottend bladafval op de grond. Als het te droog wordt, rollen sommige soorten zich op (de oprollers) terwijl andere soorten heel snel kunnen lopen om naar een vochtiger plek te migreren (de renners). In hun achterlijf tref je een soort kieuwen aan, waardoor ze goed kunnen ademen in vochtige omstandigheden.'

Fluo

Dankzij deze weetjes is de landpissebed al meteen in onze achtting gestegen. Het dier heeft immers zijn naam en uiterlijk een beetje tegen. Dat wil De Smedt wel toegeven. 'De naam komt waarschijnlijk van het Franse pis-en-lit. Het verhaal luidt dat kinderen die op hoge leeftijd nog in bed plassen

vroeger een drankje moesten drinken op basis van pissebedden. Daarnaast worden de dieren natuurlijk vaak geassocieerd met vocht in oude huizen en kelders. De meeste mensen kennen meestal ook alleen de grijze soorten - zoals de veel voorkomende ruwe pissebed en kelderpissebed - terwijl je ook roze landpissebedden hebt of soorten met fluo vlekjes.'

De belangrijkste troef van de pissebed is zijn nut in de voedselketen. 'Ze eten hoofdzakelijk afval van bladeren die ze in stukken bijten, wat kleinere diertjes meestal niet kunnen. Zo breken ze dood organisch materiaal van planten en dieren af. Dat komt op die manier terug beschikbaar om planten te laten groeien. Dat op een vierkante meter soms wel tweehonderd à driehonderd pissebedden voorkomen wijst op hun ecologisch belang.'

Atlas

Pallieter De Smedt richtte in 2014 de werkgroep Spinicornis op. Die bestaat uit een vijftal vaste leden en een tiental sympathisanten. 'We proberen alle pissebedsoorten in België in kaart te brengen. We hebben het grondgebied verdeeld in vierhonderd hokken van tien bij tien kilometer die we systematisch bezoeken. Per hok bezoeken we een oud bos, natte gebieden zoals rivieroeveren en menselijke habitats of kerkhoven waar pissebedden zitten omwille van de kalk. Zo hebben we veel nieuwe informatie verworven die zelfs in het Instituut voor Natuurwetenschappen amper voorhanden was. Tegen het einde van het jaar hebben we alle hokken gedaan en daarna hopen we tegen februari een ecologische atlas af te werken met voor elke soort een verspreidingskaart, een foto, de kenmerken en verdere ecologische informatie.'

We kunnen alvast verklappen dat er in België 36 soorten voorkomen, waarvan een vijftal voor het eerst zijn opgetekend door Spinicornis. In heel de wereld zijn er maar liefst 3.500 soorten, waarvan er sommigen door de klimaatverandering wel eens onze kant op zouden kunnen komen. 'In het Middellandse Zeegebied komen de meeste soorten voor. Hoe meer naar het noorden hoe minder soorten omdat landpissebedden behalve de droogte ook de koude niet goed verdragen.' Om dezelfde reden zijn de lente en de herfst - vochtig en niet te koud - de beste periode om pissebedden te spotten. Doet je composthoop het goed? Dan heb je kans om er de berijpte pissebed in aan te treffen.

 www.spinicornis.be

Vilvoorde pionier smart city

‘Een stad is maar slim als de inwoners er iets aan

De stad van de toekomst is slim. Voorlopig blijven goede voorbeelden in onze regio evenwel nog zeldzaam. Een stad waar wel wat beweegt, is Vilvoorde.

TEKST Wim Troch • FOTO Filip Claessens

An het station van Vilvoorde werd onlangs het eerste Mobipunt van Vlaanderen ingehuldigd: een digitale zuil waar alle informatie over trein, bus, deelfietsen en deelauto's wordt gebundeld. De stad van de pjeirefretters maakt als enige uit de regio deel uit van een Europees netwerk rond smart city-toepassingen. Sinds begin dit jaar werkt de stad met Living Tomorrow ook toepassingen uit om van Vilvoorde een slimme stad te maken.

‘Met onze snel groeiende, jonge bevolking staan we voor belangrijke uitdagingen wat betreft klimaat, duurzaamheid en mobiliteit. Het smart city-verhaal moet daar een antwoord op bieden’, zegt Peter Van Kemseke (CD&V), schepen van duurzaamheid en digitalisering. ‘Het mag daarbij niet gaan om gadgets. Een slimme stad is maar slim als de inwoners er echt iets aan hebben. Vandaar dat wij vooral inzetten op een betere dienstverlening. Sinds februari is er op de Grote Markt gratis wifi, bijvoorbeeld. Voortaan kan iedereen er mailen, nieuwswebsites raadplegen of online werk zoeken. We zullen zien wat er financieel kan, maar de ambitie is er om dat op verschillende plekken in de stad te installeren.’

Inwoners verbinden

Vilvoorde maakt, in samenwerking met Living Tomorrow, werk van een stadsapp. ‘De interactieve app zal gratis te downloaden zijn op je smartphone. Zo kunnen we de inwoners verbinden met de stad. Vilvoordenaars zullen klachten of opmerkingen kunnen doorgeven. Het bestuur zal veel sneller kunnen communiceren. Over vacatures, evenementen, initiatieven van verenigingen, wegenwerken, enzovoort. De hele dienstverlening die we als stad aanbieden, moet via de app beschikbaar zijn.’

hebben'

Een echte slimme stad gaat echter nog verder. Van Kemseke: 'We moeten nadenken over slimme mobiliteit. Hoe kun je technologie gebruiken om vrachtwagens en sluisverkeer uit je stadscentrum te houden? Of om automobilisten de weg te laten vinden naar de dichtstbijzijnde vrije parkeerplaats? Dat is goed voor de automobilist, maar ook voor het comfort en de gezondheid van de inwoners want er is minder rondrijdend verkeer en dus minder luchtvervuiling. De mogelijkheden zijn eindeloos, maar we zijn realistisch. Gezien de budgettaire middelen is het niet mogelijk om het volledige smart city-verhaal in deze legislatuur uit te voeren.'

Buiten de Rand

In Limburg hebben alle gemeenten de krachten gebundeld voor slimme toepassingen als verkeersgeleiding en digitale borden. Uniek in Europa. Is zoiets ook nuttig voor de Rand? 'De provincie speelt daar een belangrijke rol in', aldus Van Kemseke. 'In de beleidsnota van de provincie staat de ambitie om van Vlaams-Brabant een slimme regio te maken. We zullen zien in hoeverre we kunnen samenwerken. Eerst moeten we in kaart brengen wat de noden van onze regio zijn en dan pas de technologie inschakelen. Niet eerst de technologie om dan vast te stellen dat er andere prioriteiten zijn.' 'Wat we sinds dit jaar doen, is samenwerken in Europees verband. We zijn door de Euro-

pese Commissie geselecteerd voor een project met onder meer Manchester, Frankfurt en Modena. We wisselen ervaringen uit op vlak van duurzaamheid, CO₂-vermindering en slimme technologie-toepassingen. Zo kunnen we elkaar inspireren, maar je moet dat natuurlijk altijd vertalen naar de situatie in je eigen stad. Straatmeubilair uitrusten met sensoren om de luchtkwaliteit te meten, is bijvoorbeeld nuttig en toepasbaar in elke stad met druk verkeer, ongeacht de grootte.'

Grote steden kleine steden

Toch gaat het bij smart cities vaak over steden als Barcelona of Singapore. Is de slimme technologie voorlopig alleen weggelegd voor miljoenensteden? 'Het helpt om een grote stad te zijn. Grote steden hebben vaak privéspelers die actief zijn in technologie en innovatie, maar je hebt ook een uitgebreide administratie nodig om de regio erop te nemen. Alle data die verzameld worden over mobiliteit, wonen, vervuiling, enzovoort, moeten verwerkt en met elkaar verbonden worden, zodat je er iets nuttigs mee kunt doen. Dat vraagt veel mankracht, maar dat betekent niet dat slimme technologie enkel voor de grote steden is. Er zijn verschillende gradaties, in functie van de noden en de grootte van de steden. Daarom ook wil Vilvoorde een pioniersrol op zich nemen, en wie weet een voorbeeld worden voor andere steden en gemeenten.'

DE 'Eine Stadt ist nur intelligent, wenn die Einwohner etwas davon haben'

Die Stadt der Zukunft ist intelligent. Vorläufig bleiben gute Beispiel in unserem Gebiet aber noch selten. Eine Stadt, in der sich doch etwas bewegt, ist Vilvoorde. Am Bahnhof wurde kürzlich der erste Mobipunkt von Flandern eingeweiht: eine digitale Säule, an der alle Informationen über Züge, Busse, Teilfahrräder und Teilautos gebündelt werden. Vilvoorde gehört als einzige im Gebiet zum europäischen Netzwerk rund um Smart City-Anwendungen, und seit Anfang dieses Jahres arbeitet sie mit Living Tomorrow

Anwendungen aus, um eine intelligente Stadt zu werden. 'Mit unserer schnell wachsenden, jungen Bevölkerung stehen wir vor bedeutenden Herausforderungen in Sachen Klima, Nachhaltigkeit und Mobilität. Die Smart City-Geschichte muss darauf eine Antwort bieten', sagt Peter Van Kemseke (CD&V), Schöffe für Nachhaltigkeit und Digitalisierung. 'Es darf dabei nicht um Gadgets gehen. Eine intelligente Stadt ist nur intelligent, wenn die Einwohner wirklich etwas davon haben.'

Vogels aan de winterdis

Als je het nog niet zou gedaan hebben, is het hoog tijd. Breng snel die voedertafel en vetbollen voor vogels naar buiten en leg er allerlei zaden bij, zodat verschillende vogelsoorten ervan kunnen profiteren. Zonnebloempitten zijn in trek, maar ook allerlei graansoorten en boekweit vallen in de smaak. Enkele stukjes doorgesneden appel en peer vinden snel afnemers en gedroogde meelwormen leveren eiwitrijk voedsel voor mezen, merels en spreuwen. Ongezouten pindanootjes, nog in het vruchtomhulsel, doen het ook altijd goed.

Maar vergeet de grondvogels niet. Strooi dus zeker wat zaden op de grond, liefst op een terras of zo. Daar komen vinken en mussen naartoe, veel eerder dan naar de voedertafels. Ook de heggemus en de roodborst zien het daar wel zitten.

Verder is er nog één onontbeerlijke ingrediënt nodig om dit winterfestijn volledig te maken. Zet een schaal met water op de grond en eentje ter hoogte van de voederplank met hooguit twee tot drie centimeter water of met een steen er middenin die boven de waterlijn uitkomt. Dan is er zo goed als geen verdrinkingsgevaar. Maak het water hooguit wat lauw tot maximum dertig graden. Of koud serveren, is ook goed. Altijd zonder suiker en zonder zout, en best elke dag of om de twee dagen verversen. Je zal zien hoeveel vogels je aantrekt.

TEKST Herman Dierickx

De volgende maanden gaan we in onze reeks *Van God weg* dieper in op de herbestemming van religieus erfgoed.

Herbestemming Onze-Lieve-Vrouwkerk

Boost voor Ruisbroek

De nieuwe bestemming van de Onze-Lieve-Vrouwkerk zal de leefbaarheid van Ruisbroek centrum verhogen. Cruciaal daarbij is de voorziening van een polyvalente zaal en de opening van een buurtcafé. Tegelijk krijgt het kerkplein een grondige facelift.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Van de zeven kerken in Sint-Pieters-Leeuw wordt Sint-Pieter in het centrum van de gemeente de hoofdkerk met twee tot drie misvieringen per maand. Daarnaast zijn er nog twee bij-kerken in de parochies Vlezenbeek en Zuun met één viering per maand. De vier overige kerken, waaronder de Onze-Lieve-Vrouwkerk van Ruisbroek, komen volgens het kerkenbeleidsplan in aanmerking voor een volledige of gedeeltelijke herbestemming.

Schepen Jan Desmeth (N-VA) van de gemeente Sint-Pieters-Leeuw stelt dat er een groot lokaal draagvlak is voor de nieuwe nevenbestemming van de kerk in Ruisbroek. 'De Onze-Lieve-Vrouwkerk staat op de lijst van waardevol erfgoed in Vlaams-Brabant, maar is geen beschermd monument. In 2016 ging een consortium van architecten aan de slag. In overleg met vertegenwoordigers van het gemeentebestuur, de kerkfabriek, de parochie en de verenigingen van Ruisbroek ontwierpen ze een modelproject. Ook de bevolking kreeg info en inspraak over het project dat inmiddels door het gemeentebestuur is goedgekeurd.'

Drie aparte delen

'In het plan komt er een nieuwe hoofdingang aan de zijkant van de kerk die uitgaat op het kerkplein. Aan die ingang wordt een sas gebouwd dat toegang zal bieden aan drie aparte onderdelen van de kerk. Het eerste is de verkleinde kerk, die wordt beperkt tot het bestaande kerkkoor. Ongeveer 30 tot 50 mensen kunnen er plaats nemen voor kerkelijke vieringen. Ten tweede is er het geplande buurtcafé in de zijbeuk die grenst aan het kerkplein. Als derde onderdeel is er een grote, multifunctionele zaal in de middenbeuk en de andere zijbeuk. De voorgestelde opdeling maakt verschillende combinaties mogelijk. Stel dat er een groot banket of concert wordt georganiseerd waarvoor de polyvalente zaal te klein is, dan kan de tussenwand naar het buurtcafé worden weggehaald. Of als er een grote opkomst wordt verwacht voor een kerkdienst, kan naast het kerkkoor ook de polyvalente zaal worden gebruikt. In de nabije toekomst is de multifunctionele zaal interessant voor het gemeentelijke cultuurcentrum Coloma dat met zijn programma vaker op verplaatsing gaat. De herbestemming gebeurt met respect voor de kerk en schept tegelijk nieuwe kansen voor ontmoeting en verbinding. Een vertegenwoordiger van de bisschop was op alle belangrijke bijeenkomsten aanwezig en staat dan ook achter het voorstel van een gedeeltelijke ontwijding door het bisdom.'

Eikels om op te eten

Lakenaar Ben Brumagne is plantenkenner, wildplukker en ecologisch verantwoord ondernemer. Samen met Pieter-Jan Lint baat hij Forest to Plate uit in het kleine dorpje Vireux Molhain aan de Belgisch-Franse grens.

TEKST Sofie Van den Bergh • FOTO Filip Claessens

Autovrij kerkplein

'De herbestemming van de kerk zal nog beter tot zijn recht komen met de opwaardering van het kerkplein dat autovrij wordt', benadrukt de schepen. 'Voor het buurtcafé plannen de architecten een opening in de zijgevel van de kerk die toegang geeft tot het kerkplein, zodat bezoekers bij warm weer buiten op het terras kunnen zitten. Ook andere kleinhandelszaken zullen baat hebben bij het nieuw aangelegde plein. Voor de huidige 35 parkeerplaatsen op het kerkplein is er een alternatief. Op de nabijgelegen industriële site is een woonproject gepland en komt er mogelijk een nieuw woonzorgcentrum. In functie van dit nieuwe wooncomplex op de site van de vroegere 'Algemene Centrale Verwarming' wordt een ondergrondse parking aangelegd. Daarin worden 70 tot 100 publieke parkeerplaatsen voorzien. Ruisbroek was vroeger een van de rijkste deelgemeenten van Sint-Pieters-Leeuw, maar de oude industrie ging teloor en Ruisbroek verarmde. De opwaardering van het centrum past in de strategie van Sint-Pieters-Leeuw om Ruisbroek met zijn 6.500 inwoners nieuwe impulsen te geven.'

Het consortium van architecten raamt de kosten voor de herbestemming van de kerk op 1,7 miljoen euro. Dit bedrag staat ingeschreven in de begroting van het meerjarenplan 20-25. 'De eerste concrete realisaties van de herbestemming zullen echter pas zichtbaar zijn in de tweede helft van 2022.'

FR **Nouvel élan pour l'église de Onze-Lieve-Vrouw à Ruisbroek**

Sur les sept églises que compte Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieter, située dans le centre de la commune, deviendra l'église principale avec deux à trois offices par mois. Dans les deux églises complémentaires, celles de Vlezenbeek et de Zuun, il y a un office par mois. Les quatre autres églises, parmi lesquelles l'église Onze-Lieve-Vrouw de Ruisbroek, entrent en ligne de compte pour une réaffectation totale ou partielle, selon le plan de gestion des églises. Cette réaffectation s'opère dans le respect de l'église et crée par là même occasion de nouvelles opportunités de rencontres et de relations. La nouvelle affectation de l'église améliorera également la viabilité du centre de Ruisbroek. A cette fin, il est crucial d'aménager une salle polyvalente et d'ouvrir un café de quartier. La place de l'église bénéficiera aussi d'un réaménagement en profondeur.

Brumagne is gefascineerd door alles wat met kruiden en planten te maken heeft en volgde een herboristenopleiding in Brussel. Daarna studeerde hij bio-landbouw. 'Ik specialiseerde mij in alles wat te maken heeft met het telen van kruiden. Ik ben zeer geïnteresseerd in wilde kruiden en de natuur als bron van voeding. Ik deed veel zelfstudie over het gebruik van wilde kruiden in de keuken, maar vond dat ik nood had aan echte ervaringen. Daarom besloot ik met de fiets van Brussel naar Indië te fietsen, op zoek naar mensen die op traditionele wijze wilde voeding uit de natuur halen.' Dat bleek niet zo moeilijk. 'Eenmaal je West-Europa verlaat, vind je overal mensen die wildplukken en daar ook van leven.'

Vier jaar geleden startte Brumagne met zijn wildplukconcept Forest to Plate. Het is een concept waar bezoekers een weekend meegenomen worden in de wondere wereld van het wildplukken. De maaltijden worden bereid met al wat tijdens de pluktochten wordt verzameld.

Eikels als voedingsbron

Bij Forest to Plate wordt alles geput uit de natuurlijke rijkdom van de planten rondom hun eigen terrein. Daarnaast willen de wildplukkers een manier vinden om aan landbouw te doen met bomen, zodat op termijn voedsel op grotere schaal uit het bos gehaald kan worden. 'Na grondig onderzoek zijn we uitgekomen bij de eik. Al sinds de laatste ijstijd is de eik één van de meest dominante boomsoorten ter wereld. Eikels werden in verschillende culturen gebruikt als bron voor voedsel. Ook vandaag worden eikels in voedsel gebruikt. Giftig? 'Niet als je ze eerst in water weekt. Eikels bevatten tannine, maar dat lost op in water. Daarna zijn ze perfect

eetbaar. Op zich hebben ze niet veel smaak, maar ze zijn een basisbron van eiwitten, suikers en vetten; alle elementen die ons lichaam nodig heeft. En omdat eikels niet veel smaak hebben, kan je ze overal in verwerken: in brood, pizza-deeg, vegetarische burgers, cakes.'

Landbouw met bomen

Waarom kiezen voor het cultiveren van eiken terwijl er zoveel andere natuurlijke gewassen bestaan, zoals graan en soja? 'De eik is een boom met een hoge ecologische waarde. Hij wordt makkelijk vijfenveertig meter hoog en neemt veel CO₂ op. Het is een inheemse boom waarop tot vierhonderd soorten insecten en dieren kunnen leven.' Tijdens zijn rondreis met de fiets stelde Brumagne vast dat heel wat culturen al generaties lang eikels gebruiken als voedingsbron, maar dat die kennis ook snel verdwijnt. 'Ook andere facetten spelen mee in het verdwijnen van eikels in de voeding. Een bos kan bijvoorbeeld moeilijker getaxeerd worden dan een hectare graan en is dus economisch gezien niet altijd even interessant. Ook de perceptie dat wildplukken voor het plebs is, heeft bijgedragen tot het verdwijnen van eikels in de keuken.'

Toch houdt Brumagne een pleidooi voor de eik. 'We experimenteren momenteel met een team onderzoekers en een foodlab om te bekijken welke soort eik we best waar kunnen cultiveren. Ons eerste proefveld is net geplant. Het duurt een tiental jaar voor er eikels zullen kunnen worden geoogst, maar we moeten dringend beginnen nadenken over de langere termijn en de impact van landbouw op onze planeet.' En tot het eerste landbouwbos klaar is voor de oogst rapen Brumagne en zijn wildplukkers gewoon lustig verder eikels in de bossen aan de Belgisch-Franse grens.

De waarde van waarheid

THEATER Misschien zag je Perhaps All The Dragons? Een minutieuze montage van dertig straffe verhalen waarop theatergroep Berlin inmiddels een patent heeft. In die voorstelling duikt Geert Jan Jansen op als een van de verhalenvertellers. In de opvolger *True Copy* staat de Nederlandse kunstvervalser - of moeten we spreken van kunstenaar? - centraal.

Meer dan twintig jaar was Jansen de kunstwereld te slim af en maakte hij overtuigende kopieën van grootmeesters als Picasso, Dalí en Chagall. Tot hij in 1994 tegen de lamp liep. Zijn werk en leven is een evenwichtsoefening op de slappe koord tussen fictie en realiteit.

De makers van **Berlin** hadden snel door dat er meer zat in het ongelooflijk-maar-waar-verhaal van de meestervervalser. En zo kwam *True Copy* tot stand. Daarin draaft Geert Jan Jansen zelf op. Hij geeft een lezing over zijn carrière, inclusief een kijk in zijn atelier. Op een onderhoudende manier leggen de makers de hypocrisie in de kunstwereld bloot en roepen ze prikkelende vragen op over echtheid en bedrog, over welke waarde de waarheid nog heeft. Het is spek naar de bek van Berlin, dat al meer dan tien jaar documentaire en theater samenbrengt. Voor de reeks Holoceen vertrokken makers Bart Baele en Yves Degryse steeds vanuit een plek ergens op deze wereld, voor de reeks Horror Vacui focusten ze op waargebeurde verhalen. Daarbij vonden filmbeelden hun weg in een decor van maquettes of gingen videoschermen in dialoog met elkaar en het publiek.

Eerder vertelden de makers aan Rand-Krant dat ze die mengvorm van theater, film en docu eerder toevallig hebben ontdekt ten tijde van hun eerste project:

‘Voor *Jerusalem* hadden we zoveel interviews gedaan dat we daar niks meer aan konden toevoegen. De beelden spraken voor zich. Theater geeft een grote vrijheid. We kunnen dingen toevoegen aan het documentaire verhaal door met decors en licht te werken. Het is een heel andere manier van verhalen vertellen. Door met meerdere schermen te werken, kunnen we ook dingen parallel tonen. Je kan in de montage parameters toevoegen, je kan het ene zeggen maar het andere tonen.’ De jury van Het Theaterfestival selecteerde *True Copy* als één van de beste van het seizoen. Zij beschrijven de voorstelling als een slimme, geestige en secuur uitgewerkte bespiegeling over echt en nep, over realiteit en fictie, over wantrouwen en geloven. Het publiek weet op de duur niet meer wie of wat te geloven. Vals en authentiek lopen voortdurend in elkaar over. Het doet er niet toe of het waar is, als het maar een goed verhaal is. Of zoals Jansen zou zeggen: ‘Als het maar kwaliteit heeft’. Tijdens je volgende museumbezoek kijk je gegarandeerd met andere blik.

• LENE VAN LANGENHOVE

VR • 13 DEC • 20.30

True Copy

Berlin

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 723

Muziek als reddingsboei

MUZIEK Mario Goossens is het bekendst als drummer van de band Triggerfinger. Al drumde en produceerde hij ook bij tal van andere grote Belgische muzikanten. Sinds de Canvasreeks *Paradise City* dit najaar werd uitgezonden, bleek ook dat Goossens talent heeft als reporter en presentator. Voor de mooie reeks trok hij samen met collega-muzikant en regisseur **Karel Van Mileghem** naar Hiroshima, New Orleans, Kigali, Belfast, Port-au-Prince en Detroit. Zes wereldsteden die in de loop der tijden zware crisissen te verduren kregen door tussenkomst van mens of natuur. *Paradise City* onderzoekt welke rol muziek speelde bij de verwerking van de trauma's van de bewoners en hoe de rampen en de ellende op hun beurt invloed hadden op de muziekgeschiedenis. *Paradise City* is niet alleen een tv-reeks, maar ook een theatertour waarin Goossens en Van Mileghem de sterkste getuigenissen en beelden voorzien van videoprojecties en livemuziek. Samen met David Poltrock van De Mens, Gertjan Van Hellemont van Douglas Firs en zanger Jan Bas. • MB

VR • 20 DEC • 20.15

Paradise City Tour

Mario Goossens

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

Keith Haring (1986)

© FRANCIS VANHEE

Sachli Gholamalizad

Van verwarring tot verwondering

VORMING We leven in een tijd waarin heel wat zekerheden in vraag worden gesteld. Dat kan tot verwarring, maar ook tot verwondering leiden. Wat het in ieder geval doet, is ons aanzetten om met een nieuwe blik naar de wereld van vandaag te kijken.

De lezing *Wat is humanisme vandaag?* bij deBuren nodigt je uit om het humanisme met een hedendaagse bril te bekijken. **Sachli Gholamalizad** (actrice en theatermaaktster) zet daarbij de toon door haar worstelingen met het humanisme in alle openheid met het publiek te delen. Een panel samengesteld uit mensen van verschillende religieuze stromingen luistert naar wat ze te vertellen heeft en gaat met haar, onder leiding van Nadia Fadil (KU Leuven), in gesprek.

Het belooft een verrassende avond te worden

waarin er geen plaats is voor heilige huisjes, maar wel voor het uitwisselen van gedachten die ons helpen om dichterbij de geest van het hedendaagse humanisme te komen. Professor Anya Topolski (Radboud Universiteit Nijmegen), auteur Paul Van der Velde (de oude Boeddha in een Nieuwe Wereld), Marieke Reijalt (Goede Bijstand, Begijnhofkerkparochie Brussel), professor Marc Van den Bossche (VUB) en auteur Aya Sabi (Verkruid Land) denken een hele avond mee. • ND

DI • 10 DEC • 19.30

Wat is humanisme vandaag?

panelgesprek
Brussel, deBuren,
www.deburen.eu

Stem van de tegencultuur

EXPO Weinig hedendaagse kunstenaars ontwikkelden zo'n herkenbare stijl als Keith Haring. Strakke lijnen, felle kleuren, pictogramachtige tekeningen. Denk maar aan zijn blaffende honden, kruipende baby's of vliegende schotels. Inspiratie vond hij in graffiti en cartoons. Als kind tekende hij stripverhalen. Later maakte hij zijn eerste werken op lege afficheborden in de metro

van New York. In de jaren 80 maakte hij kennis met Warhol en Basquiat. De faam volgt snel. Hij ontwikkelde een uniek oeuvre dat nog steeds aanspreekt en dat je nu in Bozar kan ontdekken. Je zal er zien hoe Haring zich ontpopte tot een belangrijke stem van de tegencultuur. Hij wilde een zo groot mogelijk publiek bereiken met zijn kunst, die hij verspreidde via zijn Pop Shop, de media en de

openbare ruimte. Elementen uit hiphop en video games sluipen zijn beeldtaal in. Die mag dan wel vrolijk en spontaan ogen, toch kaartte Haring geregeld maatschappelijke wantoestanden aan. Kortom, hij was en blijft eigentijds. • LV

6 DEC TOT 19 APR

Keith Haring

Brussel, Bozar, www.bozar.be

Artistieke winterstorm

Op de laatste zondag van januari verwelkomt CC Westrand opnieuw *Stormopkomst*, het kunstenfestival voor jong en oud. Stormopkomst onderscheidt zich van andere festivals omdat er disciplines aan bod komen die minder vaak terug te vinden zijn in het reguliere kinderprogramma: beeldende kunst, mediakunst, muziek, architectuur, en combinaties daarvan. Stormopkomst is multidisciplinair, innovatief en heeft een zwak voor techniek. Dit jaar is het thema *Alles nu*. We leven namelijk in een tijd waarin alles en iedereen op elk moment bereikbaar is, maar ook in een tijd waarin er beter nu dan straks vanalles moet gebeuren. De tijd dringt! Ook om tickets te reserveren voor dit festival dat zeer populair is. Het volledige programma vind je binnenkort op de website van CC Westrand. Wij hoorden alvast over de komst van de muzikale Time Monochromes van pianist en componist Guy Vandromme, de straffe werktafels van het Kunstlab van Laura De Cloedt, en een try-out van de wondermooie woordeloze voorstelling *De TijdTemmer* van de onvolprezen kunstenaarsduo Wit-hWit, en performances, installaties en workshops over wat we vandaag kapot gemaakt hebben, en hopelijk nog kunnen herstellen. • MB

ZO • 26 JAN • 13.30

Stormopkomst (+6j)

familiedag
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

© TDW

Zaventem Ateliers

ZAVENTEM Wanneer een creatieve, ondernemende geest vaststaat in de file op de Brusselse Ring kan dit het begin zijn van een mooi verhaal. Het oog van de hippe Brusselse 'less-is-a-bore' designer Lionel Jadot viel op een vervalen industrieel gebouw, opgetrokken uit baksteen onder pannen schilddaken. Dit pand, de voormalige papierfabriek Grellingen stond veertig jaar leeg. Jadot zag het potentieel van deze 6.000 m² grote, industriële ruimte, verbeelde zich een artistiek centrum van creatie, ontmoeting en kruisbestuiving voor kunstenaars, designers en ambachtsslui en transformeerde ze tot Zaventem Ateliers. Net zoals bij *l'architecture brute* werden de ruwbouw, de authentieke bakstenen muren, metalen structuren en trappen blootgelegd om zo het ware karakter van de papierfabriek te behouden. *Upcycling* is hier aan de orde. Enkel de drie liften zijn nieuw. Het terras bestaat uit gebruikte bekistingspanelen, Jadot kocht oneindig veel oude radiatoren voor de verwarming en 350 gebruikte lichtarmaturen bij Rotor. 32 autonome studio's, gaande van 80 tot 400 m² zijn hier ondergebracht op verschillende verdiepingen rond de *Grand Hall*, een grote, hoge ruimte voor expo's, events of grote producties. Ook Jadot verhuisde met zijn ontwerp bureau naar Zaventem Ateliers. Het is er een gezellig, bohémien samengaan van recuperatie, antiek en zelfgemaakte objecten. Artiesten met een bepaalde status en bekendheid die hout, leder, marmer, metaal, textiel, klei bewerken, vonden hier hun stek. Het gaat eraan toe als in een klein, bedrijvig dorp. In keuken, cafetaria, terras of salon kom je elkaar tegen en 's vrijdags na het werk is er tijd voor een drink bij de open haard in de *Grand Hall*. • TDW

Brihang met de pet

MUZIEK Alweer een Belgische rapper die alleen nog maar voor volle zalen speelt. Sinds zijn single *Steentje* onlangs op de zesde plaats eindigde in de Lage Landenlijst is the sky the limit voor Brihang, die wel met zijn voeten op de grond blijft.

Brihang is de verbindende schakel tussen West-Vlaamse succesverhalen als *Het Zesde Metaal*, 't Hof van Commerce en de hedendaagse Brusselse rapperschiedenis zoals die door Zwangere Guy en Stikstof wordt geschreven. Boudy Verleye - zoals Brihang in het echte leven heet - is immers afkomstig uit Knokke-Heist, maar woont in Brussel. Hoewel hij aan zee al begon te rappen in het collectief *De Fees-ters*, is hij beeldend kunstenaar van opleiding. Na een

Van wandeling tot house dance

DANS In de clubs van Parijs en New York ontdekte de jonge danser en choreograaf **Cassiel Gaube** house dance. Die dansstijl ontstond in de jaren 80 in Chicago en New York en omarmt elementen uit andere dansen zoals hiphop, salsa, capoeira en tapdans. Welke organiserende principes zitten er in dit type dans? Dat onderzoekt Gaube in zijn solo *Farmer Train Swirl-étude*. Vertrekpunt van de choreografie is... wandelen. Wandelen is een deel van ons. Terwijl we het doen, verhouden we ons tot de wereld om ons heen. In de voorstelling transformeert dat wandelen zich langzaam tot complexe,

muzikale voetpatronen. Zo geeft Gaube je een inzicht in de omvangrijke bewegingstaal van de house dance. 'Gaube toont op een half uurtje dat house vanuit talloze populaire bronnen uitgroeide tot een volwaardig expressief medium. Je kan die taal niet alleen 'lezen', je kan er ook heel veel mee vertellen', schrijft recensent Pieter T'Jonck (Pzazz). 'Als je dat kan tonen op zo'n kort tijdsbestek, dan heb je iets belangrijks gedaan.' Gaube studeerde in 2016 af aan de Brusselse dansschool PARTS. Zijn creaties bevin-den zich op het snijvlak van hedendaagse dans, hiphop en clubbing • VL

© LUC DEPRETERE

DO • 5 DEC • 20.30

Farmer Train Swirl-étude

Cassiel Gaube
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

tussenstop in Gent belandde hij in Schaarbeek, meer bepaald in de Avenue Deschanel zoals één van de nummers op zijn nieuwe plaat Casco heet.

In 2014 won Brihang de talentenwedstrijd De Nieuwe Lichting bij Studio Brussel en mocht hij voor het eerst naar Pukkelpop. Niet lang nadien lag zijn debuutalbum *Zolang mogelijk* in de etalage en leende hij zijn stem aan de gevallen wielerheld Frank Vandebroucke voor de voice-over in de documentaire *Ik ben God niet*. Ondertussen kan de bescheiden rapper het succes nog maar moeilijk onder controle houden. Nauwelijks was zijn nieuwe single *Steentje* uitgebracht als voorbode voor Casco of het belandde op de zesde plaats in De Lage Landenlijst van Radio 1. Vóór een absolute klassieker als Mia van Gorki. Sindsdien volgden opnieuw triomftochten op Pukkelpop en in een uitverkochte AB, waar de tournee werd op gang getrapd die nu langs Nosta in Opwijk passeert.

Strombeek

Brihang is dus duidelijk één van de nieuwe spreekbuizen van de jonge generatie, die zich herkent in zijn persoonlijke teksten en gecharmeerd is met de do it yourself-manier waarop ze op muziek worden gezet. Want wat niet iedereen weet, is dat Brihang zijn muzikale en andere creaties assembleert in een heus atelier, en dat die speeltuin te vinden is in de tijdelijke creatieve ruimtes die Entrakt verhuurt aan

het sportterrein van Strombeek, waar over afzienbare tijd flats worden gebouwd. Brihang trekt daar met de fiets of de minivan naartoe om te werken, en kwam er op de naam Casco, dat zoiets betekent als veredelde ruwbouw. De plaat ademt de sfeer van de tot opnamestudio omgebouwde voormalige kleedkamer waar ze is gemaakt. Je kan ze zien als half afgewerkte architectuur die je nog naar eigen smaak kan inrichten. Met gestripte songs die het moeten hebben van minimalistische beats en arrangementen, en die alle plaats laten aan de meanderende teksten. Brihang profileert zich immers meer en meer als een poëtische slammer dan als een rapper. Er zijn zelfs opnames van gesprekken met zijn vriendin op de plaat gesmokkeld en de hoesfoto werd met een wegwerpcamera gemaakt. Wie de videoclip van *Steentje* nog niet heeft gezien, moet die overigens maar eens opzoeken. Ook het blok beton dat daarin letterlijk aan het been van Brihang hangt is in zijn atelier verzonnen en belandt uiteindelijk op een plek die de bewoners van de Rand maar al te goed kennen: de Brusselse Ring. • MICHAEL BELLON

VR • 31 JAN • 20.30

Brihang

Opwijk, Nosta-Nijdrop,
02 263 03 43

De bijbel van de Amerikaanse pop

MUZIEK De **Golden Glows** is een Antwerps akoestisch trio. Het eerste wat bij hun muziek opvalt, zijn de pure klanken uit vervlogen tijden. Zij slagen erin de sound van het verleden opnieuw tot leven te wekken. Dat bewezen ze al met hun debuut Songbook from the 20's, een live show met jazz, folk en country nummers die je gedurende twee uur naar het Amerika van de jaren 20 meevoert.

Vandaag weten ze hun publiek opnieuw te betoveren met *The Songbook of Harry Smith*. Het zijn legendarische songs die in de jaren 60 door Harry Smith werden geselecteerd. Smith was een beeldend kunstenaar, experimenteel filmregisseur, mysticus en bohémien, misschien niet zo gekend maar door grootheden als Bob Dylan en Nick Cave heel gewaardeerd. En terecht, want met de jaren werd zijn selectie zowat de bijbel van de Amerikaanse pop. Die American Gothic Songs vertolken de Golden Glows met zoveel naturel dat je er zelfs niet bij stilstaat dat het stokoude nummers zijn. Met hun zuivere, pretentieloze klanken slagen zij erin een warme gloed op te wekken. Een gevoel dat ook na hun optreden nog even blijft nazinderen. • ND

DO • 18 DEC • 20.30

The Songbook of Harry Smith

The Golden Glows
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Lady Angelina op Ibiza

MUZIEK Trijn Janssens ofte **Lady Angelina** is misschien wel de meest ongreepbare muzikante van ons land. In het verleden werkte ze samen met bands en artiesten als Think of One, Maskesmachien, Roland Van Campenhout en Guido Belcanto. Die laatste twee werkten ook mee aan haar debuutalbum als respectievelijk producer en tekstcoach. Na haar tweede

album *Amor Y Coraçon* namen de bekendheid en airplay van de zelfverklaarde 'stadsboerin' toe. Toch duurde het zeven jaar vooraleer ze opnieuw de studio indook. Stéphane Missegheers, drummer van dEUS, deed de productie. De oorspronkelijke werktitel van de nieuwe plaats luidde Gipsyshamanicworldnative, maar gelukkig is het uiteindelijk het iets meer behapbare *Ibiza Soul Tribe Music* geworden. De opnames hadden namelijk ook deels op Ibiza plaats. Lady Angelina zingt in het Engels en het Spaans en speelt gitaar, accordeon, klarinet, zingende zaag, percussie en Indiaanse fluit in een sjamanistische zoektocht naar de ziel van gypsy blues, flamenco, Indische mantra en duende. Haar band neemt nog Braziliaanse, Turkse en Nigeriaanse roots mee. Buikdansen en bomen omhelzen, is tijdens het concert niet verboden. • MB

ZO • 19 JAN • 11.00

Ibiza Soultribe Music

Lady Angelina, Joni Houtman & Bode Owa
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

© FREDERIK VAN DEN BROECK

Poëzie in het vluchtelingenkamp

MUZIEK Brusselaar Simon Plancke nam drie collega-muzikanten, negen schrijfsters en één videomaakster mee naar Duinkerke om er het gesprek aan te gaan met vluchtelingen. De impressies die dat opleverde, zijn in een voorstelling, een boek en een cd gegoten.

Weg van de sensationele, vaak afstandelijke berichtgeving over de vluchtelingenproblematiek gaat **Le Ravage d'Ali Baba** op zoek naar menselijke raakvlakken in de hoop onderweg wat poëzie aan te treffen. 'Verwacht geen klassieke documentaire over de schrijnende leefomstandigheden in een vluchtelingenkamp', zegt Plancke. 'Maar een artistiek project dat via muziek, beeld en tekst indrukken weergeeft van wat er zich in onze achtertuin afspeelt.' Sinds de drummer en grafisch ontwerper in Brussel is komen wonen, doet hij vrijwilligerswerk bij Poverello. Daarbij viel het hem op dat veel sterke verhalen en levenswijsheden verloren gaan omdat we het gesprek met de mensen die naast ons leven niet

meer aangaan. Hij trok naar het Maximiliaanpark en kwam via de vzw's Light of the Children en Humain uiteindelijk ook in Duinkerke terecht. **Le Ravage d'Ali Baba** is het creatieve verlengstuk van deze ervaringen, die hij niet meer alleen voor zichzelf wilde houden.

Contrasten

Plancke ging aan de slag met veldopnames en sprak de Oostendse filmmaakster Lisa Tahon aan om er beelden bij te schieten. Als tegengewicht voor de abstracte mix van elektronica en jazz, die hij samen met Hendrik Lasure, Thijs Troch en Elias Devoldere tijdens enkele residenties bij elkaar jamde, vroeg hij een reeks geëngageerde auteurs om hun muzikale impressies te omkaderen in een bijbehorend boek. 'Ik ging bewust op zoek naar mensen die er met andere ogen naar konden kijken, vanuit hun rol als moeder bijvoorbeeld.' Zo kwam hij onder meer terecht bij Anne Provoost, Rachida Lamrabet en Dalilla Hermans. Zij werden in Duinkerke vooral getroffen door de contrasten. 'In mijn idee bevond een vluchtelingenkamp zich buiten de gemeenschap',

zegt Hermans. 'Maar het bleek in een doorsnee woonwijk te liggen. Aan de éne kant zag ik pure miserie, aan de andere kant fermettes. In een natuurgebied fietsten middenklassegezinnen met hun picknickmand voorbij vluchtelingen die letterlijk niets hadden.'

Weg met het woord transmigrant

Volgens Tahon was het niet makkelijk om het vertrouwen van de vluchtelingen te winnen. 'Een camera komt intimiderend over op een plek waar mensensmokkelaars rondlopen en er amper privacy is. Ik wilde vooral de menselijke factor aan bod laten komen. Je kan daar niet gevoelloos rondlopen.' Beeldfragmenten worden tijdens de concerten weergegeven op verkreukte zeilen, die subtiel verwijzen naar de tentdoeken waaronder de vluchtelingen slapen, en de vrachtwagens die hen naar hun bestemming brengen. 'Maak van mij geen passant/ geen nummer/ geen barcode', schreef Anne Provoost door de ogen van wat tegenwoordig te gretig 'een transmigrant' wordt genoemd, een term die Plancke graag uit het politieke discours zou geschrapt zien worden. 'Het strookt gewoon niet met onze ontmoeting met - om er één uit te nemen - het pientere twaalfjarig meisje dat vloeiend Engels geleerd had in een Grieks kamp en ons rondleidde.'

'Ik heb me een ramptoerist gevoeld, maar ben ook wakker geschud', besluit Hermans. 'Vroeger schreef ik vaak abstract over een buitenlandse problematiek. Door deze ervaring weet ik dat de strijd op leven en dood zich om de hoek afspeelt. En toch is er niet alleen bitterheid: een jongetje vertelde me dat hij verliefd was. Ook al leven we in parallele werelden, we blijven allemaal mensen.' • TOM PEETERS

Le Ravage d'Ali Baba

ZA • 7 DEC • 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO • 12 DEC • 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR • 10 JAN • 12.30

Brussel, Flagey, 02 641 10 20

PODIUM

THEATER

DO · 5 DEC · 20.00

Genoeg

Baar
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

VR · 6 DEC · 20.00

De donkere materie van de bovenkamer

TG Ernst/ Peter De Proft
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

WO · 11 DEC · 20.30

Whatever happened

Mieke Laureys, Annelore Stubbe & Benjamin Boutreur
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 12 DEC · 20.30

Closer

De Spelerij
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 13 DEC · 20.00

True Copy

Berlin
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO · 19 DEC · 20.30

Reverence

Chris Lomme/ KVS
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 8 JAN · 20.30

Marx

Johan Heldenbergh
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

10, 11, 12, 17 EN 18 JAN · 20.00 EN 15.00

Hemels van blauw

Kris Kras
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZA · 11 JAN · 20.00

Wat is de Wat?

HetPaleis
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Melancholica. Ivanov is dood, leve Ivanov!

De Roovers
DO · 16 JAN · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
ZA · 18 JAN · 20.30
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR · 17 JAN · 20.15

Gesprek met de regen

Het Nieuwstedelijk
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO · 23 JAN · 20.00

Een paar is twee

Daan Hugaert, Elise Bundervoet & Marc Stroobants
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR · 24 JAN · 20.30

Le Chicon

Maxime Waladi/ Action Zoo Humain
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 30 JAN · 20.30

Muy Complicado

Arsenaal
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

KIDS

ZO · 1 DEC · 10.30

Het paard van Sinterklaas (+6j)

ontbijtfilm
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO · 1 DEC · 15.00

De sleutel van de Sint (4-10j)

De Proefkonijnen
Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZO · 1 DEC · 14.30

Sinterklaas en de wakkere nachten (+4j)

familiefilm
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

WO · 4 DEC · 13.00

Sinterklaas voor alle kinderen (2,5j)

Pietenpaleis
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA · 7 DEC · 16.00

Lumineus (3-10j)

familiefestival
Grimbergen, Charleroyhoeve, 02 263 03 43

ZO · 8 DEC · 15.00

Kaatje Muziek (+3j)

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

De Leeuwenkoning (+9j)

familiefilm
ZO · 8 DEC · 10.00
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90
ZO · 5 JAN · 15.00
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO · 8 DEC · 15.00 EN 16.30

Boks (1,5-4j)

Theater De Spiegel
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

ZO · 15 DEC · 15.00 EN 16.30

Licht! (+3j)

Tout Petit
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 15 DEC · 10.00

Mary Poppins returns

ontbijtfilm
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR · 20 DEC · 19.00

Miss Wifi & Koebrev experimenteren (+4j)

Ensemble Leporello/ Cie Des Mutants
Wezembeek-Oppem, GC de Kam, 02 731 43 31

ZA · 4 JAN · 11.00

Spiegel tent 4 kids (3-99j)

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 5 JAN · 10.00

Minuscule 2 (+5j)

familiefilm
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR · 10 JAN · 20.15

As Heavy As It Goes

Circus Katoen
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO · 12 JAN · 15.00

15j handjes draaien (+3)

Kapitein Winokio
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO · 15 JAN · 14.00

Dikkie Dik en ik (+3j)

2-ater Producties
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

18 EN 19 JAN · 11.00 EN 15.00

Labotank

Theater De Spiegel
Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO · 19 JAN · 15.00

De grote reis van Meneer Beer (+5j)

Theater Tieret i.s.m. Walrus
Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

ZO · 26 JAN · 10.30

Shoes (+3j)

La Tête à l'Envers
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

ZO · 26 JAN · 15.00

De Operaar Poephaar (+5j)

De Piepkes
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO · 26 JAN · 13.30

Stormopkomst (+6j)

familiedag
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO · 26 JAN · 15.00

Gratis Chips!

Cie Barbarie
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

LE CHICON (24/1)

© KURT VAN DER ELST

MUY COMPLICADO (30/1)

© CLARA LEMMANS

HET PAARD VAN SINTERKLAAS (1/12)

GRATIS CHIPS! (26/1)

© FRANKY VERDICKT

HUMOR

We moeten nog eens afspreken

Bart Cannaerts
DO - 5 DEC - 20.00
 Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24
VR - 24 JAN - 20.30
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60
WO - 29 JAN - 20.30
 Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR - 6 DEC - 20.00
Ik ben Piet en ik heet Pierre

Piet De Praitere
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 6 DEC - 20.30
Chez Nonkel Jef

Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

Mag ik even?

Kamal Kharmach
ZA - 7 DEC - 20.00
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40
VR - 24 JAN - 20.30
 Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

Lulletje

Johan Petit
VR - 13 DEC - 20.30
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59
DO - 19 DEC - 20.15
 Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 13 DEC - 20.00
Alles goed?

Bert Kruismans, Jan De Smet & Karl Meersman
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZA - 14 DEC - 20.30
De jaren van verstand

Thomas Smith
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 19 DEC - 20.30
Freddy for President

Freddy De Vadder
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

ZA - 21 DEC - 19.00
The Crazy Family Concert (6-106j)

Stenzel & Kivits
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR - 3 JAN - 20.30
Nieuwjaarsconference

Kamal
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

DO - 9 JAN - 20.00
Re:Latif

Latif Ait
 Zaventem, CC De Factorij,
 02 307 72 72

ZA - 11 JAN - 20.30
Els de Schepper heeft besloten er geen eind aan te maken

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

WO - 15 JAN - 20.30
Comedy Café

Humbeek, El Dorado, 02 263 03 43

Leveren jullie ook aan huis?

William Boeva
VR - 17 JAN - 20.00
 Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06
DO - 23 JAN - 20.30
 Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

DO - 23 JAN - 20.30
Comedy Night

Eva Doms & Soe Nsuki
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 25 JAN - 20.00
Live in Nerdland: DNA (+16j)

Lieve Scheire
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 31 JAN - 20.15
Slisse & Cesar

Uitgezonderd. Theater!
 Alseberg, CC de Meent,
 02 359 16 00

VR - 31 JAN - 20.30
Eindejaarsconference

Bert Gabriëls
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR - 31 JAN - 20.00
Komt

David Galle
 Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DANS

DO - 5 DEC - 20.30
Farmer Train Swirl-étude

Cassiel Gaube
 Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA - 14 DEC - 20.30
Tervuren danst: double bill

Tervuren, CC De Warandepoort,
 02 766 53 47

VR - 17 JAN - 20.00
The Upside Down Man

Mohamed Toukabri
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO - 30 JAN - 20.30
Movement Essays

Anneleen Keppens
 Grimbergen, CC Strombeek,
 02 263 03 43

LITERATUUR

ZO - 1 DEC - 10.30
Erik Raeven & Kurt Impens

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO - 30 JAN - 19.00
Woordstorm

Poëziefestival
 Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 31 JAN - 20.00
Duvelsverzen

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

SENIOREN

ZO - 1 DEC - 14.30
Het erfgoed van Willy Somers

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

3, 4 EN 5 DEC - 14.00
De Sint, Bruegels vriend

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 10 DEC - 14.30
Rockin' around the Christmas Tree

Barbara Dex & Sandrine
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
 02 255 46 90

MA - 23 DEC - 14.00
Garry Hagger

Overijse, wzc Mariëndal, 02 687 59 59

DI - 7 JAN - 14.30
Da Doo Ron Ron Ron

The Philvettes & The Legendary Spectorchestra
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO - 16 JAN - 14.00
Kampvuurklassiekers

Herman Dils & Jikke Schreurs
 Overijse, wzc Mariëndal, 02 687 59 59

DI - 21 JAN - 14.30
T-Dansant

Rico Zoroh Band & Nicole
 Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MUZIEK

DO - 5 DEC - 14.00
Piaf

Mireille Vaessen
 Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Morgen verse sneeuw

Yevgueni 20°20°20
VR - 6 DEC - 20.30
 Grimbergen, abdijkerk, 02 263 03 43
ZA - 25 JAN - 20.30
 Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR - 6 DEC - 20.30
Ruimte

Stef Bos
 Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

RE:LATIF (9/1)

KOMT (31/1)

WOORDSTORM (30/1)

RUIMTE (6/12)

Ongehoord

Studio Guga

VR · 6 DEC · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR · 10 JAN · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

VR · 6 DEC · 20.15

Do you know how we got here?

Little Dots

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 7 DEC · 20.30

Plaatjes uit de kringwinkel

Jan De Smet & Bert Blommen

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

ZO · 8 DEC · 11.00

Slide 'n Five

Crossbones Trombone Collective

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO · 11 DEC · 20.30

Natalia & Jef Neve

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

DO · 12 DEC · 20.30

Flits me terug naar de jaren '80

Frimout

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

La vie est Riguelle

Patrick Riguelle & Jan Hautekiet

DO · 12 DEC · 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 11 JAN · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 13 DEC · 20.30

Birdsong

Arsenal

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 13 DEC · 20.30

Our Heritage

The Voices of South Africa

Wambeek, Sint-Remiguiskerk,

02 466 20 30

VR · 13 DEC · 20.30

Da Doo Ron Ron

The Philvettes & The Spectororchestra

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR · 13 DEC · 20.30

Celebrate Christmas

The Flying Pickets

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZA · 14 DEC · 20.30

In concert met bigband

Van Geel & Van den Begin

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZO · 15 DEC · 14.30

A la Rieu

Musiquette

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI · 17 DEC · 14.00

The Golden Years

Ladies of the Sixties

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

WO · 18 DEC · 20.30

The songbook of Harry Smith

The Golden Glows

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

DO · 19 DEC · 20.30

25 jaar Laïs

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR · 20 DEC · 20.00

Si vous saviez..

Salvatore Adamo

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR · 20 DEC · 20.15

Paradise City Tour

Mario Goossens

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR · 20 DEC · 20.00

Rockin' around the Christmas Tree

Barbara Dex & Sandrine

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZA · 21 DEC · 20.30

Singalong met Wim Opbrouck

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA · 21 DEC · 20.15

Glorieuze Bevrijding

Raymond van het Groenewoud & groep

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 21 DEC · 20.30

Keys to Friendship

Edgar Knecht Trio & Aeham Ahmad

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 21 DEC · 20.30

Van Voners tot Van Hautem

met de Overijse Concertband

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

DO · 9 JAN · 20.30

In een Notendop

Barbara Dex & Jo Mahieu

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO · 9 JAN · 20.30

Back Flower + Steiger

Club 1700

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Tom Vanstiphout & Nina Babet

VR · 10 JAN · 20.30

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaal-

hoeve, 02 381 14 51

ZA · 25 JAN · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR · 10 JAN · 20.30

Bella Italia, Ti Sento!

Sandra Kim, Begir Memeti, Marco Z

& band

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA · 11 JAN · 20.30

Murderballads Extended

Lady Linn, Gregory Frateur, Stijn Meuris

& band

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA · 11 JAN · 20.30

Chansons Fatales

Eddy et les Vedettes

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO · 12 JAN · 15.00

Héhé, wat een Jan!

Jan De Wilde

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 16 JAN · 20.30

Mathieu & Guillaume

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

DO · 16 JAN · 20.15

Mortier

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

DO · 16 JAN · 20.00

Glorieuze bevrijding

Raymond van het Groenewoud

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

VR · 17 JAN · 20.30

Si & la, over het leven en omstreken

Nenukaf

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZA · 18 JAN · 20.00

Word's Out

Novastar

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Meisjesnamen

Scala

ZA · 18 JAN · 20.15

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

DO · 30 JAN · 20.00

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

ZO · 19 JAN · 11.00

Ibiza Soultribe Music

Lady Angelina, Joni Houtman &

Bode Owa

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

DI · 21 JAN · 20.00

Karine Germaix

Foyer do Mundo

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

SI VOUS SAVIEZ... (20/12)

PARADISE CITY TOUR (20/12)

BELLA ITALIA, TI SENTO! (10/1)

MURDERBALLADS EXTENDED (11/1)

WO · 22 JAN · 20.30

Djangofollies

Alexandre Cavaliere Quintet
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO · 23 JAN · 20.00

Yo Yo Men

Blue Blot Tributeband
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR · 24 JAN · 20.00

Silent Days

The Bony King of Nowhere
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA · 25 JAN · 20.30

Jukebox 2020

Lucas Van den Eynde, Tine Embrechts
& Nele Bauwens
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA · 25 JAN · 20.30

Vocal Art

Nordland
Sint-Katherina-Lombeek, Sint-Jozefkerk,
02 466 20 30

ZA · 25 JAN · 20.00

Djangofollies

Fapy Lafertin New Quartet
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DO · 30 JAN · 20.15

**Tribute to Creedence
Clearwater Revival**

The Fortunate Sons
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO · 30 JAN · 14.00

Manoesh

Along comes Mary
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO · 30 JAN · 20.30

The Bootleg Eighties

Wild Boys
Ternat, CC De Ploter, 02 466 20 30

VR · 31 JAN · 20.30

Messages of Cheer & Comfort

Sioen
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR · 31 JAN · 20.30

Brihang

Opwijk, Nosta-Nijdrop, 02 263 03 43

KLASSIEK

ZO · 1 DEC · 15.00

Sonos Ensemble

Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieterskerk,
02 371 22 62

ZO · 1 DEC · 11.00

Fint

aperitiefconcert
Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR · 13 DEC · 20.310

Die Winterreise (Schubert)

Shadi Torbey & Lucas Blondeel
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR · 13 DEC · 20.00

**Wat zang, wat klang –
kerstconcert**

Paul Rans Ensemble
Hamme, Sint-Gudulakerk, 02 460 73 24

ZO · 15 DEC · 11.00

Supernova

Urban Piano Quartet
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

Don Giovanni

Triomphe de l'Art

ZO · 15 DEC · 15.00
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR · 20 DEC · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA · 4 JAN · 20.15

Klassiek Nieuwjaarsconcert

Vlaams Muziektheater
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA · 11 JAN · 20.15

De Notenkraaker

Ballet en orkest Staatsopera van Tatarstan
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO · 12 JAN · 11.00

Aperitiefconcert

Academie Orfeus
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR · 17 JAN · 20.30

Virtuoos Vertoon

Roel Hendrikx Klarinetkwartet
Grimbergen, sacristie abdijkerk,
02 466 20 30

VR · 17 JAN · 20.30

Rusquartet

Dilbeek, Dil'Arte, 02 466 20 30

VR · 24 JAN · 20.00

Quatuor pour la fin du temps

Het Collectief
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO · 30 JAN · 20.30

Così

Deschonecompagnie
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

JAZZ

DO · 5 DEC · 20.15

**Michel Bisceglia plays
Tim Burton**

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Le Ravage d'Ali Baba

ZA · 7 DEC · 20.30
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 12 DEC · 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR · 10 JAN · 12.30

Brussel, Flagey, 02 64110 20

WO · 11 DEC · 20.15

**Stéphane Galland & (the
mystery of) Kem**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO · 12 DEC · 20.30

Keys to Friendship

Edgar Knecht Trio & Aeham Ahmad
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR · 24 JAN · 20.30

In the Pines

Brussels Jazz Orchestra & Lynn Cassiers
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

FILM

ZO · 1 DEC · 20.00

Yuli

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

The Best of Dorien B.

MA · 2 DEC · 9.00 EN 19.00

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI · 3 DEC · 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Bastaard

DI · 3 DEC · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 11 DEC · 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO · 19 JAN · 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA · 27 JAN · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

**Portrait d'une jeune fille
en feu**

WO · 4 DEC · 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA · 16 DEC · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO · 8 DEC · 20.00

So Long, My Son

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA · 9 DEC · 20.30

**Once Upon a Time in
Hollywood**

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA · 9 DEC · 20.30

Toto and his sisters

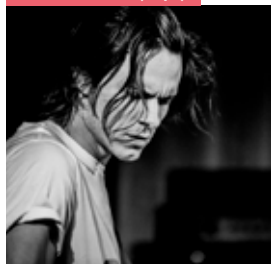
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI · 10 DEC · 20.00

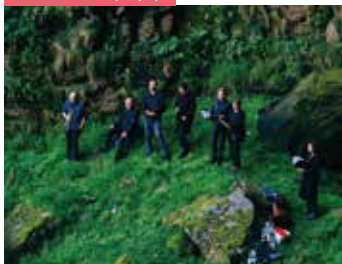
Sunset

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

SILENT DAYS (24/1)

VOCAL ART (25/1)

MICHEL BISCEGLIA PLAYS TIM BURTON (5/12)

THE WIZARD OF OZ (17/12)

DI · 10 DEC · 20.30

Martin Eden

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Sorry we missed you

DI · 10 DEC · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI · 17 DEC · 20.30

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

ZO · 22 DEC · 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 17 DEC · 20.00

The Wizard of Oz

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Pavarotti

DI · 17 DEC · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

26 EN 28 JAN · 20.00 EN 14.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO · 2 JAN · 20.30

Nuestras Madres

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

Torpedo

ZO · 5 JAN · 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DI · 7 JAN · 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO · 8 JAN · 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

MA · 20 JAN · 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

MA · 6 JAN · 20.30

Joker

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

DI · 7 JAN · 20.30

Hors Normes

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DI · 7 JAN · 20.00

Us

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO · 12 JAN · 20.00

And then we danced

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DI · 14 JAN · 20.00

Dirty God

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

DI · 14 JAN · 20.30

Cleo

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

WO · 15 JAN · 9.30

Blackkklansman

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

Ad Astra

WO · 15 JAN · 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI · 28 JAN · 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

MA · 20 JAN · 20.30

Amazing Grace

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DI · 21 JAN · 20.00

De Patrick

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

DI · 21 JAN · 20.30

Les Misérables

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

WO · 22 JAN · 20.00

Downtown Abbey

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI · 28 JAN · 20.30

Ghost Tropic

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

WO · 29 JAN · 10.00

Beautiful Boy

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

EXPO

3 DEC TOT 4 JAN

Wandel niet voorbij zonder te kijken

Tom Bruelemans

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

6 DEC TOT 19 APR

Keith Haring

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 10 JAN

On the Road

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

TOT 12 JAN

Brancusi

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 29 MAA

Camouflage

Drogenbos, FelixArt Museum,

02 377 57 22

VORMING

MA · 2 DEC · 15.00

Iran

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DI · 10 DEC · 19.30

Wat is humanisme vandaag?

panelgesprek met o.a. Sachli Ghoulamalizad

Brussel, deBuren, www.deburen.eu

DI · 17 DEC · 14.00

Verboden boeken

Arvi Sepp

Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

WO · 29 JAN · 20.00

Eva Daeleman

Sint-Pieters-Leeuw, Colomakasteel,

02 371 22 62

OP STAP

DO · 5 DEC · 14.00

Op stap van Eizer naar Tervuren

Overijse,

Duisburgsesteenweg 155,

www.ngz.be

ZO · 8 DEC · 14.00

Brusselse Zoniënwoudwandeling

Hoeilaart,

Bosmuseum,

www.natuurpunt.be

VARIA

VR · 6 DEC · 20.00

Groot Dictee

'heruitgevonden'

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

ZA · 14 DEC · 20.30

Heen en terug

Tim Oelbrandt

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

DO · 19 DEC · 20.30

Piet Kusters

mentalist

Sint-Genesius-Rode,

CC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

ZA · 18 JAN · 19.00

Arabische Nacht

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

21 TOT 26 JAN

puBLIK

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

JOKER (6/1)

CLEO (14/1)

AMAZING GRACE (20/1)

ARABISCHE NACHT (18/1)

Sonia Plecita, Giří, Gabriel en Leona

Hoopvol

‘België is onze thuis.’ Voor Sonia Plecita en haar gezin is dat evident. Net zoals de band die ze nog steeds heeft met haar vaderland Slowakije.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Sonia Plecita houdt van het leven in België, waar ze nu al meer dan zestien jaar voor de Europese Commissie werkt. Ook haar echtgenoot Giří en hun twee kinderen, Gabriel en Leona, hebben het hier naar hun zin. Of ze iets mist? Volmondig: ‘De bergen’.

De Slowaakse bergen

Elk eindejaar trekt het gezin naar de Slowaakse bergen. Om kerstmis te vieren met de familie, maar ook om te skiën. ‘Ik hou van de skisport en van de sfeer die erbij hoort. Zalig om de koude te trotseren met een glas glühwijn. Of om de frisse, gezonde berglucht op te snuiven. De bergen hebben een grote impact op de Slowaakse cultuur. Dorpen worden door bergen van elkaar gescheiden, waardoor ze een opvallende eigenheid hebben. Zo heeft bijvoorbeeld elk dorpje zijn eigen folkloredansgroep. Tijdens mijn jeugd maakte ik deel uit van de dansgroepen Radost, Trenčan en Karpaty. Het was een prachtige tijd. We kwamen regelmatig samen om te repeteren. Vandaag heb-

DE FAVORIETEN VAN...

Mooiste plek in Slowakije
Trenčín.

Lekkernij
Bryndzové halušky (aardappelenpasta met schapenkaas).

Mooiste herinnering
De jaren in de folkloredansgroep van mijn stad.

EN Forever optimistic

‘Belgium is our home.’ Sonia Plecita and her family are in no doubt about this. And she is just as certain about the bond she still has with her homeland Slovakia. Plecita loves living in Belgium, where she has been working for the European Commission for more than 16 years. Does she miss anything? Definitely: ‘The mountains’. The family travels to the Slovakian mountains at the end of every year. Not only to celebrate Christmas with the family but also to go skiing. The mountains help determine Slovakian culture. The villages owe their distinctive character to being separated from each other by mountains. Every village has its own folk dance group, for example. Plecita is optimistic. ‘It is really encouraging to see how the younger generation is standing up to be counted and working with so much conviction to achieve a better future.’

ben we nog steeds een sterke band. In september vierden we nog de zeventigste verjaardag van dansgroep Trenčan.’ Haar ogen glinsteren als ze over de dansgroep praat. Sonia haalt er haar danskostuum bij. Een blouse en een rok waarop bloemen in felle, sprekende kleuren staan geborduurd. ‘Die bloemmotieven heeft mijn grootmoeder geborduurd. Danskostuums worden van generatie op generatie doorgegeven.’

België anders bekeken

Wat trekt haar zo aan in België? ‘Wij houden van de bescheidenheid die eigen is aan kleine landen. Ook de multiculturele realiteit van België trekt ons aan. Wij houden van reizen om met andere culturen in contact te komen. Hier hoeft je niet eens te reizen om andere culturen te leren kennen. Alleen al in onze straat in Kraainem tref je heel wat verschillende nationaliteiten aan. Het valt ons op hoe open de mensen met elkaar omgaan. Mensen doen snel een babbeltje. Heel anders dan in Slowakije. En laten we de prachtige architectuur niet vergeten. Regelmatig maken we een uitstap naar een stad met een historisch verleden zoals Brugge, Mechelen, Leuven. En wat een uitgebreid aanbod heeft België op het vlak van activiteiten en evenementen: concerten, expo’s, straatfeesten, vlooiemarkten,... Haast elk weekend valt er iets te beleven.’

Alles is mogelijk

Tijdens het gesprek dartelen Gabriel en Leona door het huis. Hoe kijkt Sonia als moeder van twee jonge kinderen naar de toekomst? ‘Het is aan ons om die toekomst te bouwen. Ik ben positief. Als je ziet hoe de jonge generatie opstaat en zich met overtuiging inzet voor een betere toekomst, dan kan je alleen hoopvol zijn. Ook in Slowakije zie je positieve signalen. Wij hebben sinds kort onze eerste vrouwelijke president. Dat toont dat alles mogelijk is. We leven in een andere wereld dan veertig jaar geleden. We moeten bepaalde zaken anders durven aanpakken.’

Hoe zie je jullie kinderen evolueren? ‘We houden ervan om samen te reizen. Het verruimt hun blik op de wereld.’ Wil ze hen ook een Slowaakse wijsheid meegeven? ‘Als jij naar de bergen schreeuwt, zullen de bergen terug naar jou schreeuwen. Met andere woorden: al het goede maar ook al het slechte wat je doet, laat zijn sporen na.’